ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΤΟΥ ΓΕΝΙΚΟΥ ΕΙΣΑΓΓΕΛΕΑ SIEGBERT ALBER

της 12ης Ιουλίου 2001 [1]

I — Εισαγωγή

1. Η παρούσα αίτηση αναιρέσεως κατά αποφάσεως του Πρωτοδικείου, με την οποία απορρίφθηκε προσφυγή ακυρώσεως, αφορά την προσβολή μιας αποφάσεως με την οποία η Επιτροπή το 1996 ανακάλεσε χρηματοδοτική ενίσχυση που είχε χορηγηθεί το 1990 στο πλαίσιο του ΕΓΤΠΕ, τμήμα Προσανατολισμού. Η Επιτροπή διαπίστωσε από κοινού με τις ιταλικές αρχές ότι ορισμένες από τις εργασίες για τις οποίες είχε παρασχεθεί η συνδρομή είχαν ήδη πραγματοποιηθεί πριν περιέλθει στην Επιτροπή η αίτηση χορηγήσεως συνδρομής, οπότε, κατά τις ισχύουσες κοινοτικές διατάξεις, δεν μπορούσε κατά κανόνα να χορηγηθεί εν προκειμένω χρηματοδοτική συνδρομή από την Ευρωπαϊκή Κοινότητα. Η προσφεύγουσα επικαλέστηκε στο πλαίσιο της προ της ασκήσεως της προσφυγής διαδικασίας το ότι η δαπάνη έπρεπε εντούτοις να θεωρηθεί ως επιδεκτική ενισχύσεως, δεδομένου ότι πραγματοποιήθηκε εντός έξι μηνών πριν από την υποβολή της αιτήσεως. Η διαφορά αφορά επίσης το ζήτημα αν, σε περίπτωση εν μέρει ανακριβών δηλώσεων εκ μέρους του αιτούντος, μπορεί να ανακτηθεί πλήρως η χορηγηθείσα για διάφορες επενδύσεις συνδρομή ή πρέπει μόνο να μειωθεί κατά το μέρος που αφορούν οι ανακριβείς δηλώσεις.

II — Το νομικό πλαίσιο

2. Ιδιαίτερα σημαντικές για την παρούσα υπόθεση είναι οι διατάξεις που παρατίθενται στα ακόλουθα σημεία 7 έως 11. Οι λοιπές διατάξεις παρατίθενται κυρίως χάριν συνολικής θεωρήσεως και συστηματικής κατατάξεως.

3. Η αίτηση της Conserve Italia Soc. Coop. arl (στο εξής: Conserve Italia) για τη χορήγηση συνδρομής υποβλήθηκε (το 1998) βάσει του κανονισμού (ΕΟΚ) 355/77. Ο κανονισμός (ΕΟΚ) 2515/85 καθορίζει τα στοιχεία που πρέπει να περιέχει η αίτηση και αναφέρει τα δικαιολογητικά έγγραφα που πρέπει να επισυνάπτονται σε αυτή. Το έγγραφο εργασίας VI/1216/86 της Επιτροπής ορίζει λεπτομερώς τις περιπτώσεις στις οποίες μπορεί να χορηγείται ενίσχυση στο πλαίσιο του κανονισμού 355/77 και διευκρινίζει τις περαιτέρω προϋποθέσεις και τις πρακτικές χορηγήσεως.

1 — Γλώσσα του πρωτοτύπου: η γερμανική.

4. Ο κανονισμός 355/77 αντικαταστάθηκε από τον κανονισμό (ΕΟΚ) 4256/88 στο πλαίσιο του επελθόντος το 1988 συντονισμού των διαφόρων διαρθρωτικών ταμείων (ΕΓΤΠΕ, Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης και Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο). Όμως μόλις με την έκδοση του κανονισμού (ΕΟΚ) 866/90 τέθηκε εκτός ισχύος ο κανονισμός 355/77 από την 1 Ιανουαρίου 1990.

5. Εξάλλου, ο κανονισμός (ΕΟΚ) 4256/88 αφορά μόνον το ΕΓΤΠΕ και πρέπει να ερμηνεύεται σε συνδυασμό με τον κανονισμό (ΕΟΚ) 4253/88, ο οποίος θέτει τους γενικούς κανόνες για τη διαχείριση όλων των διαρθρωτικών ταμείων.

1) *Κανονισμός (ΕΟΚ) 355/77 του Συμβουλίου, της 15ης Φεβρουαρίου 1977, περί κοινής δράσεως για τη βελτίωση των συνθηκών μεταποιήσεως και εμπορίας των γεωργικών προϊόντων* [2]

6. Ο κανονισμός αυτός προβλέπει στα άρθρα 1, παράγραφος 3, 2 και 6, παράγραφος 1, στοιχείο α', ποια σχέδια — και για ποιο σκοπό — μπορούν να τύχουν συνδρομής από το ΕΓΤΠΕ, τμήμα Προσανατολισμού.

7. Το άρθρο 19, παράγραφος 2, ορίζει τα εξής:

«[...] Η Επιτροπή δύναται να αποφασίζει *την αναστολή, τη μείωση ή τη διακοπή* [3] της ενισχύσεως από το Ταμείο [...]:

— αν το σχέδιο δεν έχει εκτελεστεί όπως είχε προβλεφθεί, ή

— αν ορισμένοι από τους όρους που απαιτούνται δεν έχουν πληρωθεί [...]

— [...].

Η Επιτροπή ανακτά τα ποσά των οποίων η καταβολή δεν είναι πλέον δικαιολογημένη».

2) *Κανονισμός (ΕΟΚ) 2515/85 της Επιτροπής, της 23ης Ιουλίου 1985, για τις αιτήσεις συνδρομής του Ευρωπαϊκού Γεωργικού Ταμείου Προσανατολισμού και Εγγυήσεων, τμήμα Προσανατολισμού, για σχέδια βελτιώσεως των συνθηκών μεταποιήσεως και*

2 — ΕΕ ειδ. έκδ. 03/017, σ. 149.

3 — Η υπογράμμιση δική μου.

εμπορίας των γεωργικών και αλιευτικών προϊόντων[4]

[...]

8. Οι αιτήσεις περί συνδρομής, που υποβάλλονται βάσει του κανονισμού 355/77, πρέπει, κατά το άρθρο 1, παράγραφος 1, αυτού του κανονισμού, να περιλαμβάνουν τα στοιχεία και τα έγγραφα που καθορίζονται στα παραρτήματα. Σ' αυτά πρέπει να επισυνάπτονται τα αναφερόμενα στη διάταξη αυτή δικαιολογητικά έγγραφα. Στο σημείο 5.3 της αιτήσεως που πρέπει να συμπληρωθεί από τον αιτούντα πρέπει να σημειώνεται αν ο αιτών υποχρεούται να μην αρχίσει την εκτέλεση του σχεδίου πριν από την υποβολή της αιτήσεως στο ΕΓΤΠΕ, τμήμα Προσανατολισμού. Κατά τις επεξηγηματικές σημειώσεις επί του σημείου αυτού, τα σχέδια των οποίων η εκτέλεση άρχισε προτού η Επιτροπή παραλάβει την αίτηση δεν μπορούν να τύχουν συνδρομής.

Β.1. Μέτρα και ενέργειες που θα πρέπει να αποκλείονται εντελώς

[...]

5. Εργασίες ή ενέργειες που άρχισαν πριν την παραλαβή της αιτήσεως από το Ταμείο εκτός των ακολούθων:

α) [...]

3) *Έγγραφο εργασίας VI/1216/86 για τον καθορισμό της μέγιστης δυνατής ενίσχυσης του ΕΓΤΠΕ, τμήμα Προσανατολισμού, στα πλαίσια του κανονισμού 355/77*

β) η αγορά μηχανών, συσκευών και κατασκευαστικών υλικών, συμπεριλαμβανομένων και μεταλλικών κιγκλιδωμάτων και προκατασκευασμένων στοιχείων (παραγγελία και προμήθεια), υπό τον όρο ότι η συναρμολόγηση, η εγκατάσταση, η ενσωμάτωση και οι επιτόπιες εργασίες σε ό,τι αφορά τα κατασκευαστικά υλικά δεν έχουν γίνει πριν από την υποβολή της αίτησης ενίσχυσης·

9. Τα εν προκειμένω ενδιαφέροντα χωρία του εγγράφου εργασίας έχουν ως εξής:

«I. Μη επιλέξιμες ενέργειες που αποκλείονται κατά τον υπολογισμό της ανώτατης δυνατής ενίσχυσης

γ) κόστος αγοράς εξοπλισμών και μηχανών που έχουν απλώς δοκιμαστεί προ της υποβολής του σχεδίου·

4 — ΕΕ L 243, σ. 1.

δ) [...]

Οι ενέργειες α' και β' είναι επιλέξιμες, ενώ οι ενέργειες υπό γ' και δ' δεν είναι επιλέξιμες αλλά δεν καθιστούν το σχέδιο απορριπτέο. Κάθε άλλη ενέργεια ή εργασία η οποία είχε αρχίσει πριν να κατατεθεί η αίτηση που αφορά το σχέδιο το καθιστά απορριπτέο.

[...]

12. Τα έξοδα ενοικιάσεως εξοπλισμού και οι επενδύσεις που χρηματοδοτούνται μέσω ενός leasing. Για παράδειγμα: έξοδα ενοικιάσεως για τη χρησιμοποίηση μηχανών Tetra-Pack, σχέδιο που χρηματοδοτείται μερικώς ή συνολικώς από ένα leasing.

Ωστόσο αυτές οι επενδύσεις μπορούν να είναι επιλέξιμες αν πρόκειται για συμβόλαιο ενοικίασης-αγοράς (hire purchase) που προβλέπει ότι ο δικαιούχος θα γίνει ιδιοκτήτης του ενοικιαζόμενου εξοπλισμού ή της χρηματοδοτουμένης ενέργειας εντός των πέντε ετών που ακολουθούν την ημερομηνία χορήγησης της ενίσχυσης. Αυτή η προθεσμία μειώνεται σε τέσσερα έτη για σχέδια που χρηματοδοτούνται από το 1985 και μετέπειτα.

[...]»

4) *Κανονισμός (ΕΟΚ) 4253/88 του Συμβουλίου, της 19ης Δεκεμβρίου 1988, για τις διατάξεις εφαρμογής του κανονισμού (ΕΟΚ) 2052/88 όσον αφορά τον συντονισμό των παρεμβάσεων των διαφόρων διαρθρωτικών ταμείων μεταξύ τους καθώς και με τις παρεμβάσεις της Ευρωπαϊκής Τράπεζας Επενδύσεων και των λοιπών υφιστάμενων χρηματοδοτικών οργάνων* [5]

10. Το άρθρο 15, παράγραφος 2, αυτής της διατάξεως έχει ως εξής:

«2. Με την επιφύλαξη των διατάξεων του άρθρου 33 [...] μια δαπάνη δεν μπορεί να θεωρηθεί επιλέξιμη για συνδρομή των ταμείων εάν πραγματοποιηθεί πριν από την ημερομηνία λήψης της σχετικής αίτησης από την Επιτροπή.

Ωστόσο, για τη συγχρηματοδότηση των σχεδίων και των καθεστώτων ενίσχυσης, μια δαπάνη *είναι δυνατόν* [6] να θεωρείται επιλέξιμη για τη συνδρομή των ταμείων *εάν έχει πραγματοποιηθεί εντός του εξαμήνου που προηγείται της ημερομηνίας λήψης της σχετικής αίτησης από την Επιτροπή* [7].»

5 — ΕΕ L 374, σ. 1.
6 — Η υπογράμμιση δική μου.
7 — Η υπογράμμιση δική μου.

11. Το άρθρο 24 φέρει τον τίτλο «*Μείωση, αναστολή και ακύρωση* [8] της συνδρομής». Η διάταξη αυτή έχει ως εξής:

«1. Αν η εκτέλεση ενεργείας ή μέτρου δικαιολογεί τμήμα μόνο της χρηματοδοτικής συνδρομής που έχει χορηγηθεί, η Επιτροπή προβαίνει σε εξέταση της περιπτώσεως στα πλαίσια της εταιρικής σχέσεως, ζητώντας από το κράτος μέλος ή τις λοιπές αρμόδιες αρχές που αυτό ορίζει για την εκτέλεση της ενέργειας να της υποβάλουν παρατηρήσεις εντός τακτής προθεσμίας.

2. Μετά την εξέταση αυτή, η Επιτροπή μπορεί να μειώσει ή *αναστείλει τη συνδρομή* [9] για την εν λόγω ενέργεια ή μέτρο αν επιβεβαιωθεί ότι υπάρχει αντικανονικότητα και, ιδίως, σημαντική αλλαγή της φύσης ή των συνθηκών εκτέλεσης της ενέργειας ή του μέτρου, για την οποία δεν ζητήθηκε η έγκριση της Επιτροπής.

3. Κάθε ποσό το οποίο αποτελεί αντικείμενο απαίτησης ως αχρεωστήτως καταβληθέν πρέπει να επιστρέφεται στην Επιτροπή [...].»

8 — Η υπογράμμιση δική μου.

9 — Η υπογράμμιση δική μου.

5) *Κανονισμός (ΕΟΚ) 4256/88 του Συμβουλίου, της 19ης Δεκεμβρίου 1988, για διατάξεις εφαρμογής του κανονισμού (ΕΟΚ) 2052/88, σχετικά με το Ευρωπαϊκό Γεωργικό Ταμείο Προσανατολισμού και Εγγυήσεων, τμήμα Προσανατολισμού* [10]

12. Το άρθρο 10 αυτού του κανονισμού έχει ως εξής:

«1. Το Συμβούλιο, μετά από πρόταση της Επιτροπής και σύμφωνα με τη διαδικασία που προβλέπεται στο άρθρο 43 της Συνθήκης, αποφασίζει, το αργότερο στις 31 Δεκεμβρίου 1989, για τον τρόπο και τις προϋποθέσεις της συμβολής του ταμείου στα μέτρα για τη βελτίωση των συνθηκών εμπορίας και μεταποίησης των γεωργικών και δασοκομικών προϊόντων καθώς και των αλιευτικών προϊόντων [...].

2. Ο κανονισμός (ΕΟΚ) 335/77, καταργείται από την ημερομηνία έναρξης ισχύος της απόφασης του Συμβουλίου που προβλέπεται στην παράγραφο 1.

[...]

3. Κατά παρέκκλιση από την παράγραφο 2, οι διατάξεις των άρθρων 6 έως 15 και των άρθρων 17 έως 23 του κανονισμού (ΕΟΚ) 355/77 εξακολουθούν, ωστόσο, να εφαρ-

10 — ΕΕ L 374, σ. 25.

μόζονται για τα σχέδια που έχουν υποβληθεί πριν την έναρξη ισχύος της απόφασης του Συμβουλίου που αναφέρεται στην παράγραφο 1 [...].»

13. Στηριζόμενο στην παράγραφο 1 της προπαρατεθείσας διατάξεως, το Συμβούλιο εξέδωσε τον κανονισμό (ΕΟΚ) 866/90, της 29ης Μαρτίου 1990, για τη βελτίωση των συνθηκών μεταποίησης και εμπορίας των γεωργικών προϊόντων [11]. Καταργεί σύμφωνα με την προπαρατεθείσα παράγραφο 2 τον κανονισμό 355/77.

14. Η προβλέπουσα εξαίρεση ρύθμιση του άρθρου 15, παράγραφος 2, δεύτερο εδάφιο, του κανονισμού 4253/88 καταργήθηκε από τις 3 Αυγούστου 1993 με τον κανονισμό (ΕΟΚ) 2082/93 του Συμβουλίου, της 20ής Ιουλίου 1993, για την τροποποίηση του κανονισμού 4253/88 [12].

III — Τα πραγματικά περιστατικά

15. Από τις ακόλουθες σκέψεις της αποφάσεως του Πρωτοδικείου προκύπτουν τα ακόλουθα περιστατικά:

«20 Στις 27 Οκτωβρίου 1988 η Επιτροπή έλαβε αίτηση προς χορήγηση χρηματοδοτικής συνδρομής εκ μέρους του ΕΓΤΠΕ, την οποία κατέθεσε η Ιταλική Κυβέρνηση δυνάμει του κανονισμού 355/77. Η σχετική αίτηση είχε υποβληθεί από τη Federazione Italiana dei Consorzi Agrari, μια ένωση γεωργικών συνεταιρισμών η οποία διαχειριζόταν μεγάλο μέρος του τομέα γεωργικών προϊόντων διατροφής στην Ιταλία μέχρι τη διάλυσή της τον Μάιο του 1991, για λογαριασμό της εταιρίας Fedital SpA (στος εξής: Fedital). Η ζητούμενη συνδρομή προοριζόταν προς στήριξη ένος σχεδίου αναπτύξεως, ορθολογικής διαχειρίσεως και τεχνικού εκσυγχρονισμού μιας εγκαταστάσεως της Fedital στην κοινότητα Massa Lombarda.

[...]

22 Στις 31 Δεκεμβρίου 1989, διαρκούσας της εξετάσεως της αιτήσεώς της, η Fedital πώλησε την ευρισκόμενη στη Massa Lombarda εγκατάστασή της στην εταιρία Colombani Lusuco SpA, την οποία ήλεγχε επίσης η Federazione Italiana dei Consorzi Agrari. Στη συνέχεια, η εμπορική επωνυμία της αγοράστριας εταιρίας άλλαξε σε "Massalombarda Colombani SpA" (στο εξής: Massalombarda Colombani). Στις 18 Οκτωβρίου 1994 η τελευταία αυτή εταιρία πωλήθηκε στη Frabi SpA (που μετονομάστηκε στη συνέχεια σε Fincorserve SpA), χρηματοδοτική εταιρία του ομίλου Conserve Italia Soc. Coop. arl (στο εξής: Conserve Italia), η οποία είναι η προσφεύγουσα εταιρία [...].

23 Στις 23 Μαρτίου 1990 η Επιτροπή ζήτησε από τη Fedital να διευκρινίσει τη

11 – ΕΕ L 91, σ. 1.
12 – ΕΕ L 193, σ. 20.

φύση, το κόστος και τις ημερομηνίες ενάρξεως και περατώσεως των εργασιών για τις οποίες ζητήθηκε η χρηματοδότηση και να αναφέρει αν είχαν ήδη αρχίσει πριν από την ημερομηνία παραλαβής της σχετικής αιτήσεως από την Επιτροπή (27 Οκτωβρίου 1988). Επιπλέον, η Επιτροπή ζήτησε τον ισολογισμό του έτους 1988, καθώς και αντίγραφα των συμβάσεων πωλήσεως σχετικά με τις αγορές τις οποίες είχε πραγματοποιήσει η εταιρία αυτή.

24 Η Massalombarda Colombani απάντησε στις 17 Απριλίου 1990 ότι οι εργασίες είχαν αρχίσει στις 31 Οκτωβρίου 1988 και περατώθηκαν πριν από τις 30 Ιουνίου 1990, επισύναψε δε αντίγραφα των σχετικών συμβάσεων στην απάντησή της. Μία από αυτές, υπογραφείσα στις 22 Δεκεμβρίου 1988, αφορούσε την πώληση μηχανής συσκευασίας Tetra Pak.

25 Με απόφαση της 29ης Ιουνίου 1990 η Επιτροπή χορήγησε στη Massalombarda Colombani χρηματοδοτική συνδρομή ύψους 2 002 932 326 ιταλικών λιρών (LIT), για επένδυση συνολικού ύψους 8 036 600 000 LIT (στο εξής: απόφαση περί χορηγήσεως).

26 Με απόφαση της 18ης Νοεμβρίου 1991 η Ιταλική Κυβέρνηση χορήγησε στη Massalombarda Colombani ενίσχυση 2 008 000 000 LIT επιπλέον της χρηματοδοτικής συνδρομής του ΕΓΤΠΕ.

27 Στις 22 Νοεμβρίου 1991 οι ιταλικές αρχές πραγματοποίησαν τον τελικό έλεγχο των εργασιών και τις ενέκριναν, με την αιτιολογία ότι πληρούσαν συνολικά τους όρους που έθετε η απόφαση περί χορηγήσεως.

28 Κατόπιν ελέγχων διενεργηθέντων από κοινού από τις ιταλικές αρχές και την Επιτροπή τον Μάρτιο του 1993 και από τις 26 μέχρι τις 30 Σεπτεμβρίου 1994, η τελευταία διαπίστωσε ότι ορισμένες αγορές και εργασίες ανάγονταν σε χρόνο προγενέστερο της παραλαβής της αιτήσεως χορηγήσεως συνδρομής και ότι, σε αντίθεση με όσα προέκυπταν από το αντίγραφο της συμβάσεως αγοράς μηχανής Tetra Pak που της είχε υποβληθεί στις 17 Απριλίου 1990 σε απάντηση στο από 23 Μαρτίου 1990 αίτημά της περί παροχής πληροφοριών, στο πρωτότυπο αναγραφόταν ότι η εν λόγω μηχανή είχε ήδη τοποθετηθεί στις εγκαταστάσεις του αγοραστή, στο πλαίσιο συμβάσεως μισθώσεως, πριν από την ημερομηνία παραλαβής της αιτήσεως. Επιπλέον, πολλές αποδείξεις παραλαβής μηχανών που αποκτήθηκαν στο πλαίσιο του σχεδίου έφεραν ημερομηνία προγενέστερη της παραλαβής της αιτήσεως, ενώ σε άλλες η ημερομηνία αυτή δεν σημειωνόταν.

29 Με τηλεομοιοτυπία της 3ης Νοεμβρίου 1994 απευθυνόμενη στην Επιτροπή οι ιταλικές αρχές ανακοίνωσαν ότι θα δέχονταν την κίνηση μιας διαδικασίας ακυρώσεως της χορηγηθείσας από το ΕΓΤΠΕ συνδρομής, λαμβανομένων υπόψη των σοβαρών παρατυπιών που διαπιστώθηκαν.

30 Στις 22 Μαΐου 1995, η Επιτροπή πληροφόρησε τη Massalombarda Colombani και τις ιταλικές αρχές για την πρόθεσή της να κινήσει μια τέτοια διαδικασία και να αναζητήσει τα αχρεωστήτως χορηγηθέντα ποσά, ζητήθηκε δε να υποβάλουν τις παρατηρήσεις τους.

31 Στις 3 Αυγούστου και στις 22 Σεπτεμβρίου 1995, η Massalombarda Colombani υπέβαλε τις παρατηρήσεις της. Υπογράμμισε ότι, ναι μεν είχε πράγματι αγοράσει τον σχετικό εξοπλισμό πριν από την παραλαβή από την Επιτροπή της αιτήσεως χορηγήσεως συνδρομής, οι αγορές αυτές όμως είχαν γίνει δοκιμαστικά. Εξάλλου, αναγνώρισε ότι το σχέδιο αφορούσε ορισμένες εργασίες πραγματοποιηθείσες πριν από την υποβολή της αιτήσεως χορηγήσεως της συνδρομής. Ύστερα από συνομιλία με τους υπαλλήλους των αρμοδίων υπηρεσιών της Επιτροπής, στις 19 Ιανουαρίου 1996, κατέθεσε ένα συμπληρωματικό υπόμνημα στις 27 Φεβρουαρίου 1996.

32 Στις 3 Οκτωβρίου 1996, η Επιτροπή έλαβε την απόφαση C(96) 2760, περί καταργήσεως της συνδρομής που είχε χορηγηθεί στην εταιρία Massalombarda Colombani με την απόφαση C(90) 950/356 της Επιτροπής, της 29ης Ιουνίου 1990, σχετικά με τη χορήγηση χρηματοδοτικής συνδρομής εκ μέρους του ΕΓΤΠΕ, τμήμα Προσανατολισμού, στο πλαίσιο του σχεδίου 90.41.IT.109.0, βάσει του κανονισμού 355/77, με τίτλο "Potenziamento ortofrutticolo in Massa Lombarda (Ravenna)" του ΕΓΤΠΕ (στο εξής: προσβαλόμενη απόφαση).

33 Οι κυριότερες αιτιολογίες της αποφάσεως αυτής παρατίθενται κατωτέρω:

"Η συνδρομή χορηγήθηκε λαμβανομένης υπόψη ιδίως της τεχνικής περιγραφής των προβλεπόμενων εργασιών και της περιόδου εκτελέσεως των εργασιών που αναφερόταν στον φάκελλο ο οποίος συναπτόταν στην αίτηση χορηγήσεως της συνδρομής και περιλαμβανόταν στο κείμενο της αποφάσεως·

[...]

στο πλαίσιο ελέγχου διαπιστώθηκε ότι ορισμένες οριστικές αγορές και ορισμένες εργασίες είχαν πραγματοποιηθεί πριν από την εκ μέρους της Επιτροπής παραλαβή της αιτήσεως χορηγήσεως της συνδρομής που προερχόταν από τον δικαιούχο, δηλαδή πριν από τις 27.10.88, και ότι το γεγονός αυτό αντιβαίνει προς την υποχρέωση που είχε αναλάβει ο δικαιούχος, σύμφωνα με τη διάταξη της σελίδας 5 του παραρτήματος Α1 του κανονισμού [...] 2515/85 [...], και που περιλαμβανόταν στο ίδιο το κείμενο της αιτήσεως χορηγήσεως της συνδρομής·

διαπιστώθηκε επίσης ότι μια σύμβαση αγοράς μηχανής συσκευασίας Tetra Pak παραποιήθηκε, ώστε να αποκρυβεί το

γεγονός ότι η μηχανή αυτή είχε ήδη τοποθετηθεί στις εγκαταστάσεις της εταιρίας πριν από την παραλαβή της αιτήσεως χορηγήσεως της συνδρομής.

[...]

ενόψει των ανωτέρω στοιχείων, οι διαπιστωθείσες παρατυπίες επηρεάζουν τους όρους εφαρμογής του εν λόγω σχεδίου.»

IV — Η διαδικασία ενώπιον του Πρωτοδικείου και η απόφασή του

16. Η Conserve Italia άσκησε στις 23 Δεκεμβρίου 1996 προσφυγή κατά της αποφάσεως της Επιτροπής.

Ζήτησε από το Πρωτοδικείο,

— να ακυρώσει την προσβαλλόμενη απόφαση·

— καθόσον είναι αναγκαίο, να ακυρώσει κάθε πράξη που διενεργήθηκε βάσει της προσβαλλομένης αποφάσεως, ιδίως το έγγραφο εργασίας·

— να καταδικάσει την Επιτροπή στα δικαστικά έξοδα.

Απαντώντας σε ερώτηση του Πρωτοδικείου, η προσφεύγουσα επισήμανε εντούτοις ότι το αίτημά της περί ακυρώσεως κάθε πράξεως που συναρτάται προς την προσβαλλόμενη απόφαση, ιδίως το έγγραφο εργασίας, στηρίζεται στο άρθρο 184 της Συνθήκης ΕΚ (νυν άρθρο 241 ΕΚ).

Η Επιτροπή ζήτησε από το Πρωτοδικείο:

— να απορρίψει ως απαράδεκτο το αίτημα περί ακυρώσεως, καθόσον είναι αναγκαίο, του εγγράφου εργασίας·

— κατά τα λοιπά, να απορρίψει την προσφυγή ως αβάσιμη·

— να καταδικάσει την προσφεύγουσα στα δικαστικά έξοδα.

17. Η Conserve Italia στήριξε την προσφυγή της σε διάφορες παραβάσεις κανόνων δικαίου που αφορούν την εφαρμογή της Συνθήκης ΕΚ, ειδικότερα δε σε παράβαση του άρθρου 15, παράγραφος 2, του κανονισμού 4253/88, του σημείου Β.1, παράγραφοι 5 και 12, του εγγράφου εργασίας και του άρθρου 24, παράγραφος 2, του κανονισμού 4253/88. Στο πλαίσιο αυτών των λόγων προσφυγής, παραπονείται ειδικότερα για το ότι η Επιτροπή παραβίασε τις αρχές της νομιμότητας της κυρώσεως, της δικαιολογημένης εμπιστοσύνης και της αναλογικότητας καθώς και ότι ενήργησε κατά κατάχρηση εξουσίας. Στο πλαίσιο ενός περαιτέρω λόγου, προβάλλει την παράβαση ουσιώδους τύπου, δεδομένου ότι η προσβαλλομένη απόφαση είναι ανεπαρκώς αιτιολογημένη.

1) *Επί του λόγου της προσφυγής που αφορά παράβαση του άρθρου 15, παράγραφος 2, του κανονισμού 4253/88*

18. Κατά τα εκτιθέμενα στην προσβαλλόμενη απόφαση, η Conserve Italia ισχυρίζεται εν προκειμένω τα εξής:

«43 Κατά την προσφεύγουσα, η προϋπόθεση του άρθρου 5.3 των "Επεξηγηματικών σημειώσεων κατά τίτλο" του παραρτήματος Α του κανονισμού 2515/85, που ορίζει ότι "τα σχέδια των οποίων η εκτέλεση άρχισε πριν από τη λήψη, από την Επιτροπή, της αίτησης δεν μπορούν να λάβουν συνδρομή", πρέπει να ερμηνευθεί σε συσχετισμό με το άρθρο 15, παράγραφος 2, του κανονισμού 4253/88, διότι η εν λόγω απόφαση της Επιτροπής επί της δυνατότητας χορηγήσεως συνδρομής για το σχέδιο διέπεται από τη διάταξη αυτή.

44 Οι όροι "δαπάνη" και "έχει πραγματοποιηθεί", στο δεύτερο εδάφιο του άρθρου αυτού [...], σημαίνουν ότι πρέπει να λαμβάνεται υπόψη η ημερομηνία πληρωμής των αγορών ή των εργασιών ή, τουλάχιστον, η αναγραφόμενη στο οικείο τιμολόγιο.

45 Εν προκειμένω, όλες οι πληρωμές πραγματοποιήθηκαν μετά την εκ μέρους της Επιτροπής παραλαβή της αιτήσεως χορηγήσεως συνδρομής (27 Οκτωβρίου 1988), όλα τα τιμολόγια φέρουν ημερομηνία μεταγενέστερη της ενάρξεως του σχεδίου, την οποία η προσφεύγουσα τοποθετεί, με το δικόγραφο της προσφυγής της, στην 1η Οκτωβρίου 1988, ενώ κανένα δελτίο παραλαβής δεν εκδόθηκε σε διάστημα άνω των έξι μηνών πριν από την τελευταία αυτή ημερομηνία. Επομένως, για όλες τις επίδικες δαπάνες υφίσταται η δυνατότητα χορηγήσεως συνδρομής.

46 Επιπλέον, η δικαιούχος εταιρία ουδέποτε προέβη σε ψευδείς δηλώσεις όσον αφορά την ημερομηνία των αγορών ή των εργασιών. Οι ενέργειες στις οποίες είχε προβεί η δικαιούχος εταιρία πριν από την ημερομηνία της εκ μέρους της Επιτροπής παραλαβής της αιτήσεως χορηγήσεως συνδρομής (ιδίως η σύμβαση μισθώσεως της μηχανής Tetra Pak) δεν είχαν αποτελέσει το αντικείμενο οριστικής συμβάσεως, αλλά εντάσσονταν μόνον στο πλαίσιο των προκαταρκτικών σχέσεων της δικαιούχου ή ήταν συμβάσεις τελούσες υπό αναβλητική αίρεση.

47 Τέλος, καταργώντας την επίμαχη συνδρομή βάσει κριτηρίων διαφορετικών από εκείνα του άρθρου 15, παράγραφος 2, του κανονισμού 4253/88, η καθής παραβίασε την αρχή της δικαιολογημένης εμπιστοσύνης [...].»

19. Το Πρωτοδικείο εξέθεσε συναφώς τα εξής:

«59 [...] το άρθρο 19, παράγραφος 2, του κανονισμού [355/77] ορίζει ότι η Επιτροπή μπορεί να αποφασίσει την αναστολή, τη μείωση ή την κατάργηση συνδρομής "αν το σχέδιο δεν έχει εκτελεστεί όπως είχε προβλεφθεί" και "αν ορισμένοι από τους όρους που απαιτούνται δεν έχουν πληρωθεί".

60 Η διάταξη αυτή δεν διευκρινίζει ποιοι είναι οι εν λόγω όροι, αναφέρεται όμως ρητά σε "χρηματοδοτικούς ή λοιπούς όρους που απαιτούνται για κάθε σχέδιο". Επομένως, όλοι οι προβλεπόμενοι για κάθε σχέδιο όροι, ανεξάρτητα από το αν είναι τεχνικής ή οικονομικής φύσεως ή αν προβλέπουν την τήρηση προθεσμίας, περιλαμβάνονται στην έκφραση αυτή.

61 Το άρθρο 1, παράγραφος 1, του κανονισμού 2515/85 ορίζει ότι "οι αιτήσεις περί συνδρομής του ΕΓΤΠΕ, τμήμα Προσανατολισμού [...], πρέπει να περιλαμβάνουν τα στοιχεία και τα έγγραφα που καθορίζονται στα παραρτήματα του παρόντος κανονισμού". Επομένως, ο δεσμευτικός χαρακτήρας των ενδείξεων που περιλαμβάνονται στο έντυπο της αιτήσεως χορηγήσεως συνδρομής, ιδίως των σχετικών με την υποχρέωση την οποία ο αιτών τη συνδρομή πρέπει να αναλάβει κατά την υποβολή της αιτήσεως, εξεταζόμενη σε συνάρτηση με το σημείο 5.3 των "Επεξηγηματικών σημειώσεων κατά τίτλο" του παραρτήματος Α του ως άνω κανονισμού [...], είναι ο ίδιος με εκείνον των διατάξεων του κανονισμού στον οποίο συνάπτονται τα υποδείγματα και οι επεξηγηματικές σημειώσεις (επ' αυτού βλ. την απόφαση του Πρωτοδικείου της 24ης Απριλίου 1996, Τ-551/93, Τ-232/94, Τ-233/94 και Τ-234/94, Industrias Pesqueras Campos κ.λπ. κατά Επιτροπής, Συλλογή 1996, σ. II-247, σκέψη 84). Ακόμη, με την υπογραφή της, η εταιρία Massalombarda Colombani ανέλαβε προσωπικά τη ρητή, επίσημη και σαφή υποχρέωση να μην αρχίσει τις εργασίες πριν από την παραλαβή της αιτήσεως χορηγήσεως της συνδρομής του ΕΓΤΠΕ, τμήμα Προσανατολισμού. Η υποχρέωση αυτή έγινε δεκτή από την Επιτροπή, ενσωματώθηκε στην πράξη χορηγήσεως της συνδρομής και έχει την ίδια νομική ισχύ με αυτήν. Επομένως, ο όρος σχετικά με το χρονικό διάστημα το οποίο αναφέρει η υποχρέωση αυτή, που συμβάλλει ιδίως στη νομική ασφάλεια και στην εξασφάλιση ίσης μεταχειρίσεως των αιτούντων συνδρομή, αποτελεί απαιτούμενο όρο, υπό την έννοια του άρθρου 19, παράγραφος 2, του κανονισμού 355/77, ενώ η μη τήρησή του έχει ως συνέπεια ότι το χρηματοδοτούμενο σχέδιο δεν εκτελείται όπως προβλέπεται.

62 Εντούτοις, η υποχρέωση αυτή — όπως προβλέπεται στο έντυπο της αιτήσεως χορηγήσεως συνδρομής και όπως ανε-

λήφθη εκ μέρους του δικαιούχου με την υποβολή της αιτήσεως — δεν κάνει λόγο για διάστημα έξι μηνών προ της παραλαβής της αιτήσεως. Επομένως, πρέπει να εξεταστεί αν ευσταθεί ο ισχυρισμός της προσφεύγουσας ότι η έναρξη της ισχύος, την 1η Ιανουαρίου 1989, του άρθρου 15, παράγραφος 2, του κανονισμού 4253/88 τροποποίησε την υποχρέωση αυτή, υπό την έννοια ότι προέβλεπε τη δυνατότητα να έχουν πραγματοποιηθεί οι σχετικές δαπάνες εντός του εξαμήνου που προηγήθηκε της ημερομηνίας της εκ μέρους της Επιτροπής παραλαβής της αιτήσεως.

63 Από το άρθρο 15, παράγραφος 2, πρώτο εδάφιο, του κανονισμού 4253/88 και από τη φράση "είναι δυνατόν" που περιλαμβάνεται στο δεύτερο εδάφιό της, προκύπτει ότι, κατά κανόνα, δεν είναι δυνατή η χρηματοδότηση δαπάνης παρά μόνον αν αυτή πραγματοποιήθηκε μετά την ημερομηνία της εκ μέρους της Επιτροπής παραλαβής της οικείας αιτήσεως. Μόνο σε εξαιρετικές περιπτώσεις η Επιτροπή έχει τη δυνατότητα να δεχθεί τη χρηματοδότηση δαπάνης αν αυτή πραγματοποιήθηκε εντός του εξαμήνου που προηγήθηκε της ημερομηνίας της εκ μέρους της Επιτροπής παραλαβής της αιτήσεως.

64 Με την απόφαση περί χορηγήσεως [...], η Επιτροπή δέχθηκε την αίτηση που περιελάμβανε την προσωπική ανάληψη υποχρεώσεως εκ μέρους της ενδιαφερομένης εταιρίας ότι οι εργασίες δεν θα άρχιζαν πριν από την παραλαβή της αιτήσεως χορηγήσεως της συνδρομής, χωρίς να αναφέρει για την πρόθεσή της να κάνει χρήση της δυνατότητας την οποία προβλέπει το άρθρο 15, παράγραφος 2, δεύτερο εδάφιο, του κανονισμού 4253/88.

65 Ακόμη και αν έπρεπε να γίνει δεκτή η άποψη ότι η ανάληψη υποχρεώσεως πρέπει να ερμηνευθεί σε συσχετισμό με το άρθρο 15, παράγραφος 2, του κανονισμού 4253/88, το κριτήριο που πρέπει να ληφθεί υπόψη για τον καθορισμό της ημερομηνίας από την οποία μπορούσαν να αρχίσουν οι εργασίες είναι το προβλεπόμενο στο πρώτο εδάφιο της ως άνω διατάξεως, ελλείψει αντίθετης ενδείξεως εκ μέρους της Επιτροπής.

66 Επομένως, πρέπει να προσδιοριστεί η ημερομηνία που πρέπει να ληφθεί υπόψη για τον προσδιορισμό του αν οι εργασίες άρχισαν πριν από την εκ μέρους της Επιτροπής παραλαβή της αιτήσεως χορηγήσεως συνδρομής, υπό την έννοια της υποχρεώσεως την οποία ανέλαβε η δικαιούχος εταιρία υποβάλλοντας την αίτηση χορηγήσεως της επίμαχης συνδρομής. Ειδικότερα, πρέπει να εξεταστεί αν η ημερομηνία αυτή είναι, όπως υποστηρίζει η προσφεύγουσα, η ημερομηνία πληρωμής των πρώτων αγορών ή εργασιών για τις οποίες χορηγήθηκε συνδρομή ή, ενδεχομένως, η ημερομηνία εκδόσεως των σχετικών τιμολογίων.

67 Η σύναψη συμβάσεων, έστω και υπό αναβλητική αίρεση, στο πλαίσιο επενδυτικού σχεδίου για το οποίο ζητείται χρηματοδοτική συνδρομή, έχει καθοριστικές συνέπειες όσον αφορά τον τρόπο της εφαρμογής του. Επομένως, οι συμβάσεις αυτές αποτελούν μέτρο εκτελέσεως του σχεδίου. Κατά συνέπεια, η ημερομηνία ενάρξεως των εργασιών, υπό την έννοια της υποχρεώσεως που ανέλαβε η δικαιούχος εταιρία, προσδιορίζεται από τη σύναψή τους.

68 Όμως, η προσφεύγουσα δεν αμφισβητεί ότι συνήψε συμβάσεις σχετικά με μηχανές που αποτελούσαν το αντικείμενο του σχεδίου για το οποίο ζητήθηκε συνδρομή πριν από την ημερομηνία παραλαβής εκ μέρους της Επιτροπής της αιτήσεως χορηγήσεως της συνδρομής.

69 Συνεπώς, η δικαιούχος εταιρία παρέβη την αναληφθείσα με το έντυπο υποβολής της αιτήσεως υποχρέωση να μην αρχίσει την εφαρμογή του σχεδίου πριν την ημερομηνία αυτή. Επομένως, δεν τηρήθηκε όρος προβλεπόμενος από την απόφαση περί χορηγήσεως της συνδρομής και ότι το σχέδιο δεν εκτελέστηκε όπως προβλεπόταν.

70 Η άποψη της προσφεύγουσας, κατά την οποία η ημερομηνία που πρέπει να ληφθεί υπόψη είναι εκείνη της καταβολής ή, τουλάχιστον, της εκδόσεως τιμολογίου, δεν μπορεί να γίνει δεκτή. Πράγματι, είναι αμφίβολο αν η δικαιούχος της συνδρομής μπορούσε να πιστεύει ότι το σχέδιο δεν είχε αρχίσει να εκτελείται πριν από την έκδοση ή την πληρωμή των σχετικών τιμολογίων. Και αν ακόμη υποτεθεί ότι η δικαιούχος της συνδρομής δεν είχε καμία πρόθεση εξαπατήσεως, όφειλε τουλάχιστον να έχει ενδοιασμούς όσον αφορά την προβαλλόμενη ερμηνεία της υποχρεώσεως να μην αρχίσει την εκτέλεση του σχεδίου πριν από την εκ μέρους της Επιτροπής παραλαβή της αιτήσεως χορηγήσεως της συνδρομής. Στην περίπτωση αυτή εναπέκειτο στην ίδια να πληροφορηθεί σχετικά με την έκταση της επιβαλλόμενης υποχρεώσεως, όχι μόνο για να μην αναλάβει μια υποχρέωση χωρίς να έχει επίγνωση των συνεπειών της αλλά και για να αποφύγει κάθε κίνδυνο παραπλανήσεως της Επιτροπής.

71 Οι υποβάλλοντες αίτηση χορηγήσεως χρηματοδοτικής συνδρομής και οι δικαιούχοι τέτοιων συνδρομών είναι υποχρεωμένοι να βεβαιώνονται ότι παρέχουν στην Επιτροπή αξιόπιστες πληροφορίες οι οποίες δεν μπορούν να την παραπλανήσουν, ειδάλλως το σύστημα ελέγχου και αποδείξεως που προβλέπεται για να εξακριβώνεται αν πληρούνται οι όροι χορηγήσεως της συνδρομής δεν θα μπορούσε να λειτουργήσει ορθά. Πράγματι, ελλείψει αξιόπιστων πληροφοριών, θα ήταν δυνατή η χορήγηση συνδρομής για σχέδια μη πληρούντα τις απαιτούμενες προϋποθέσεις. Εξ αυτού προκύπτει ότι η υποχρέωση πληροφορήσεως και τηρήσεως της νομιμότητας με την οποία βαρύνονται οι αιτούντες τη χορήγηση χρηματοδοτικής συνδρομής και οι δικαιούχοι τέτοιων συνδρομών αποτελεί εγγενές στοιχείο του συστήματος χορηγήσεως συνδρομών του ΕΓΤΠΕ και είναι ουσιώδης για την ορθή λειτουργία του.

72 Το γεγονός ότι, εν προκειμένω, πληροφορίες σχετικά με την ημερομηνία ενάρξεως των εργασιών παραποιήθηκαν ή παρουσιάστηκαν κατά τρόπον ώστε να παραπλανήσουν την Επιτροπή συνιστά παράβαση της υποχρεώσεως αυτής και, κατά συνέπεια, της εφαρμοστέας ρυθμίσεως.

73 Επομένως, δεν μπορεί να προσαφθεί στην καθής ότι παρέβη το άρθρο 15, παράγραφος 2, του κανονισμού 4253/88.

74 Δεδομένου ότι η αιτίαση που στηρίζεται σε παραβίαση της αρχής της προστασίας της δικαιολογημένης εμπιστοσύνης στη-

ρίζεται στον ισχυρισμό ότι η Επιτροπή παρέβη το άρθρο 15, παράγραφος 2, του κανονισμού 4253/88 και δεδομένου ότι το επιχείρημα το οποίο η προσφεύγουσα αντλεί από αυτή την προβαλλόμενη παράβαση της εν λόγω διατάξεως είναι αβάσιμο για τους προαναφερθέντες λόγους, η ως άνω αιτίαση πρέπει ομοίως να απορριφθεί.

— Παραποίηση μιας συμβάσεως αγοράς μηχανής συσκευασίας

75 Η προσφεύγουσα αναγνωρίζει ότι το αντίγραφο της συμβάσεως πωλήσεως μιας μηχανής συσκευασίας Tetra Pak το οποίο απεστάλη στην Επιτροπή, σε απάντηση σε σχετικό αίτημα παροχής πληροφοριών, δεν περιελάμβανε την αναγραφόμενη στο πρωτότυπο ένδειξη ότι η εν λόγω μηχανή είχε ήδη τοποθετηθεί στις εγκαταστάσεις της δικαιούχου δυνάμει συμβάσεως μισθώσεως (βλ. ανωτέρω σκέψη 49) την ημερομηνία παραλαβής από την Επιτροπή της αιτήσεως χορηγήσεως συνδρομής.

76 Η δικαιούχος της συνδρομής όφειλε να υποθέσει ότι ήταν απαραίτητη η πλήρης πληροφόρηση της Επιτροπής σχετικά με την εν λόγω σύμβαση για να μπορέσει το όργανο αυτό να ασκήσει ορθά τις αρμοδιότητές του, καθόσον μάλιστα η Επιτροπή είχε ζητήσει σχετικά πληροφοριακά στοιχεία. Κατά συνέπεια, η δικαιούχος όφειλε να αποστείλει ακριβές αντίγραφο του πρωτοτύπου της εν λόγω συμβάσεως (βλ. ανωτέρω σκέψη 71). Η αποστολή αντιγράφου το οποίο δεν ήταν ακριβώς όμοιο με το πρωτότυπο συνιστά πρόδηλη και σοβαρή παρατυπία, η οποία, ακόμα και αν δεν τελέστηκε εκ προθέσεως, προδίδει τουλάχιστον την ύπαρξη σοβαρής αμέλειας.

77 Σε αντίθεση με όσα ισχυρίζεται η προσφεύγουσα, η παρατυπία αυτή είχε επίπτωση επί του ποσού της συνδρομής. Πράγματι, ο σκοπός του κανονισμού 355/77, όπως προκύπτει τόσο από τον τίτλο του όσο και από την τέταρτη αιτιολογική σκέψη και τις διατάξεις του τίτλου II, είναι η βελτίωση των συνθηκών μεταποιήσεως και εμπορίας των γεωργικών προϊόντων. Η βελτίωση εκτιμάται συγκρίνοντας την κατάσταση την οποία θα δημιουργούσε το χρηματοδοτούμενο σχέδιο σε σχέση με εκείνη που υφίστατο πριν από την έναρξή του. Δεδομένου ότι η εκτέλεση του σχεδίου αυτού δεν μπορούσε να αρχίσει πριν από την εκ μέρους της Επιτροπής παραλαβή της αιτήσεως χορηγήσεως συνδρομής, η βελτίωση πρέπει να εκτιμηθεί σε σχέση με την προγενέστερη της ημερομηνίας αυτής κατάσταση. Όμως, δεν αποκλείεται η οριστική αγορά μιας μηχανής συσκευασίας ήδη τοποθετημένης στις εγκαταστάσεις της δικαιούχου επιχειρήσεως βάσει συμβάσεως μισθώσεως να μη συνιστά μια τέτοια βελτίωση. Εν πάση περιπτώσει, η προσφεύγουσα δεν απέδειξε ότι η αγορά της μηχανής συνεπάγεται βελτίωση των συνθηκών μεταποιήσεως και εμπορίας των οικείων γεωργικών προϊόντων.

78 Από το έγγραφο εργασίας δεν μπορεί να συναχθεί ότι η εν λόγω παρατυπία δεν είχε καμία συνέπεια. Αφενός, έστω και αν υποτεθεί ότι το σημείο Β.1, παράγραφος 5, στοιχείο β', του εν λόγω εγγράφου εργασίας αφορά μηχανές

όπως η εν λόγω, η διάταξη αυτή, εν πάση περιπτώσει, εφαρμόζεται μόνο για τις μηχανές που δεν είχαν ήδη τοποθετηθεί πριν από την υποβολή της αιτήσεως χορηγήσεως συνδρομής, πράγμα το οποίο δεν συνέβη στην υπό κρίση υπόθεση. Αφετέρου, το σημείο Β.1, παράγραφος 12, του εγγράφου εργασίας προβλέπει ότι δεν είναι δυνατή η χορήγηση συνδρομής για χρηματοδοτούμενες με χρηματοδοτική μίσθωση επενδύσεις παρά μόνον αν η σύμβαση προβλέπει ότι ο δικαιούχος καθίσταται κύριος του χρηματοδοτούμενου εξοπλισμού εντός των τεσσάρων ετών που έπονται της ημερομηνίας χορηγήσεως της συνδρομής. Εν προκειμένω, η σύμβαση μισθώσεως δεν προέβλεπε όρο περί μεταβιβάσεως της κυριότητας εντός του χρονικού αυτού διαστήματος.

[...]

80 Από το σύνολο των ανωτέρω σκέψεων προκύπτει ότι οι λόγοι που στηρίζονται σε παράβαση του άρθρου 15, παράγραφος 2, του κανονισμού 4253/88 και του σημείου Β.1, παράγραφοι 5 και 12, του εγγράφου εργασίας πρέπει να απορριφθούν.»

2) *Επί της νομικής βάσεως της ακυρώσεως της συνδρομής και της προβαλλόμενης παραβάσεως του άρθρου 24, παράγραφος 2, του κανονισμού 4253/88*

20. Η Conserve Italia προέβαλε ενώπιον του Πρωτοδικείου ότι το άρθρο 24, παράγραφος 2, του κανονισμού 4253/88 δεν έχει εφαρμογή στην υπό κρίση υπόθεση, δεδομένου ότι οι διαπιστωθείσες παρατυπίες δεν μετέβαλαν τις προϋποθέσεις για την εφαρμογή του σχεδίου. Επικουρικώς, προβάλλει ότι το άρθρο 24, παράγραφος 2, δεν προβλέπει τη δυνατότητα ακυρώσεως συνδρομής, αλλά μόνον τη μείωση ή την αναστολή της. Επομένως, η προσβαλλόμενη απόφαση είναι παράνομη, διότι στερείται οποιουδήποτε νομικού ερείσματος.

21. Το Πρωτοδικείο εξέθεσε συναφώς τα εξής:

«90 Από τις σκέψεις 69 και 72 έως 76 ανωτέρω προκύπτει ότι η δικαιούχος της συνδρομής δεν εκτέλεσε το σχέδιο όπως προβλεπόταν και ότι ορισμένοι από τους προβλεπόμενους όρους δεν τηρήθηκαν. Το άρθρο 19, παράγραφος 2, του κανονισμού 355/77 παρέχει τη δυνατότητα στην Επιτροπή να αναστέλλει, να μειώνει ή να καταργεί συνδρομή που έχει ήδη χορηγηθεί εφόσον το σχέδιο δεν εκτελείται όπως προβλεπόταν ή εφόσον δεν πληρούνται ορισμένοι από τους προβλεπόμενους όρους. Κατά συνέπεια, η διάταξη αυτή συνιστά πρόσφορη νομική βάση για τη λήψη της προσβαλλόμενης αποφάσεως.

91 Οι παραβάσεις που διαπιστώθηκαν στις σκέψεις 69 και 72 έως 76 ανωτέρω συνιστούν [παρατυπίες] υπό την έννοια του άρθρου 24, παράγραφος 2, του κανονισμού 4253/88. Επομένως, η διάταξη αυτή έπρεπε επίσης να εφαρμοστεί στην εν λόγω υπόθεση.

92 Ναι μεν το γράμμα του εν λόγω άρθρου 24, παράγραφος 2, δεν προβλέπει ρητά τη δυνατότητα της Επιτροπής να λάβει μέτρο καταργήσεως μιας συνδρομής, ωστόσο το άρθρο αυτό φέρει τον τίτλο "Μείωση, αναστολή και ακύρωση [κατάργηση] της συνδρομής". Όταν υφίσταται διαφορά μεταξύ του κειμένου μιας διατάξεως και του τίτλου της, και τα δύο αυτά μέρη της διατάξεως πρέπει να ερμηνεύονται κατά τρόπον ώστε όλοι οι χρησιμοποιούμενοι όροι να έχουν μια λυσιτέλεια. Λαμβανομένου υπόψη, πρώτον, του ερμηνευτικού αυτού κανόνα και, δεύτερον, της υπάρξεως μιας άλλης διατάξεως, που έχει επίσης εφαρμογή στην υπό κρίση συνδρομή, προβλέπουσας τη δυνατότητα καταργήσεως μιας συνδρομής του ΕΓΤΠΕ σε ορισμένες περιπτώσεις (άρθρο 19, παράγραφος 2, του κανονισμού 355/77· [...]), το άρθρο 24, παράγραφος 2, του κανονισμού 4253/88 πρέπει να ερμηνευθεί υπό την έννοια ότι το σύνολο των χρησιμοποιούμενων από τον νομοθέτη όρων, ιδίως η περιλαμβανόμενη στον τίτλο του λέξη [κατάργηση] πρέπει να έχει λυσιτέλεια. Κατά συνέπεια, το άρθρο αυτό πρέπει να ερμηνευθεί υπό την έννοια ότι παρέχει στην Επιτροπή τη δυνατότητα καταργήσεως μιας συνδρομής του ΕΓΤΠΕ σε περιπτώσεις παρατυπιών, ιδίως σε περιπτώσεις σημαντικής μεταβολής του οικείου σχεδίου, επηρεάζουσας τη φύση του, ή των όρων εφαρμογής του, όταν δεν ζητείται προηγουμένως η έγκριση της Επιτροπής.

93 Δεδομένου ότι αποδείχθηκε η ύπαρξη νομικής βάσεως παρέχουσας στην Επιτροπή την εξουσία καταργήσεως μιας χρηματοδοτικής συνδρομής, οι αιτιάσεις που στηρίζονται σε παραβίαση της αρχής της νομιμότητας της κυρώσεως και σε κατάχρηση εξουσίας δεν ευσταθούν.»

3) *Επί της αναλογικότητας της ακυρώσεως της συνδρομής*

22. Τέλος, η Conserve Italia ισχυρίστηκε ότι η προσβαλλόμενη απόφαση αντιβαίνει προς την αρχή της αναλογικότητας. Δεδομένου ότι οι καταλογισθείσες σ' αυτήν παρατυπίες δεν είχαν ως αποτέλεσμα καμία διαφορά μεταξύ του εγκριθέντος σχεδίου και του εκτελεσθέντος και δεν οφείλονταν σε πρόθεση εξαπατήσεως ή προσπάθεια λήψεως χρηματοδοτικής συνδρομής υπερβαίνουσας το ύψος των πραγματοποιηθεισών επενδύσεων, δεν δικαιολογούν την ακύρωση της επίδικης συνδρομής.

23. Το Πρωτοδικείο αποφάνθηκε συναφώς ως εξής:

«101 Η αρχή της αναλογικότητας, την οποία θέτει το τρίτο εδάφιο του άρθρου 3Β της Συνθήκης ΕΚ (νυν άρθρο 5 ΕΚ), επιβάλλει, κατά πάγια νομολογία του Δικαστηρίου, οι πράξεις των κοινοτικών οργάνων να μην υπερβαίνουν τα όρια αυτού που είναι πρόσφορο και αναγκαίο για την επίτευξη του επιδιωκομένου σκοπού [...].

102 Το Δικαστήριο έχει επίσης δεχτεί ότι, εφόσον πρόκειται για την αξιολόγηση περίπλοκης οικονομικής καταστάσεως, πράγμα το οποίο συμβαίνει στον τομέα της κοινής γεωργικής πολιτικής (βλ. επ' αυτού, ιδίως, την απόφαση του Δικαστηρίου της 20ής Οκτωβρίου 1977, 29/77, Roquette Frères, Συλλογή τόμος 1977, σ. 541, σκέψη 19), τα κοινοτικά όργανα

έχουν ευρεία εξουσία εκτιμήσεως. Το Δικαστήριο, όταν ελέγχει τη νομιμότητα της ασκήσεως της εξουσίας αυτής, πρέπει να περιορίζεται στο να εξετάζει αν η άσκηση αυτή ενέχει προφανή πλάνη ή συνιστά κατάχρηση εξουσίας ή αν το οικείο όργανο υπερέβη προδήλως τα όρια της εξουσίας εκτιμήσεως που διαθέτει [...].

103 Επιπλέον, κατά το Δικαστήριο, σε περίπτωση παραβάσεως υποχρεώσεως της οποίας η τήρηση έχει θεμελιώδη σημασία για την εύρυθμη λειτουργία ενός κοινοτικού συστήματος, η επιβαλλόμενη κύρωση μπορεί να είναι η απώλεια δικαιώματος προβλεπομένου από την κοινοτική νομοθεσία, όπως είναι το δικαίωμα λήψεως ενισχύσεως (βλ. συναφώς την απόφαση του Δικαστηρίου της 12ης Οκτωβρίου 1995, C-104/94, Cereol Italia, Συλλογή 1995, σ. I-2983, σκέψη 24, και την εκεί παρατιθέμενη νομολογία).

104 Όπως υπενθυμίστηκε στη σκέψη 77 ανωτέρω, ο κανονισμός 355/77 αποσκοπεί στη βελτίωση των όρων μεταποιήσεως και εμπορίας των γεωργικών προϊόντων, αυτή δε η βελτίωση εκτιμάται συγκρίνοντας την κατάσταση που πρόκειται να δημιουργηθεί με το χρηματοδοτούμενο σχέδιο προς εκείνη που υφίστατο πριν από την έναρξή του. Από την έβδομη αιτιολογική σκέψη του κανονισμού 355/77 προκύπτει επίσης ότι ο νομοθέτης θέλησε να προβλέψει μία αποτελεσματική διαδικασία ελέγχου για να εξασφαλίσει την εκ μέρους των δικαιούχων τήρηση των προϋποθέσεων που τίθενται κατά τη χορήγηση συνδρομής από το ΕΓΤΠΕ. Τέλος, από τη σκέψη 71 ανωτέρω προκύπτει ότι η εκ μέρους των αιτούντων χρηματοδοτική συνδρομή και των δικαιούχων τέτοιας συνδρομής παροχή αξιόπιστων πληροφοριών, οι οποίες δεν θα πρέπει να μπορούν να παραπλανήσουν την Επιτροπή, είναι απαραίτητη για την εύρυθμη λειτουργία του προβλεφθέντος συστήματος ελέγχου και αποδείξεως με σκοπό την εξακρίβωση ιδίως του αν πληρούται η προϋπόθεση της ενάρξεως του σχεδίου μόνο μετά την εκ μέρους της Επιτροπής παραλαβή της αιτήσεως χορηγήσεως συνδρομής.

105 Κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση η προσφεύγουσα δέχθηκε, αφενός, ότι οι εργασίες είχαν αρχίσει πριν από την εκ μέρους της Επιτροπής παραλαβή της αιτήσεως χορηγήσεως συνδρομής για ποσό 1 780 663 116 LIT και, αφετέρου, ότι η παρατυπία σχετικά με τη σύμβαση πωλήσεως μηχανής συσκευασίας Tetra Pak αφορούσε ποσό 470 000 000 LIT, ήτοι σύνολο 2 250 663 116 LIT. Δεδομένου ότι η χορηγούμενη στο πλαίσιο του ΕΓΤΠΕ συνδρομή ανερχόταν σε 2 002 932 326 LIT και ότι η συνολική επένδυση ανερχόταν σε 8 036 600 000 LIT, οι προσαπτόμενες παρατυπίες αντιπροσωπεύουν το 112 % της συνδρομής και το 28 % της επενδύσεως. Το ότι η προσφεύγουσα δεν τήρησε την υποχρέωση που είχε αναλάβει να μην αρχίσει τις εργασίες πριν από την εκ μέρους της Επιτροπής παραλαβή της αιτήσεως χορηγήσεως της συνδρομής, ότι δεν ενημέρωσε σχετικά την Επιτροπή και ότι, απαντώντας σε αίτημα της Επιτροπής με σκοπό την παροχή πληροφοριών, της απέστειλε αντίγραφο το οποίο δεν ήταν απολύτως όμοιο με το πρωτότυπο μιας συμβάσεως πωλήσεως μηχανής την οποία αφορούσε το επιχορηγούμενο σχέδιο συνιστά σοβαρή παράβαση ουσιωδών υποχρεώσεων.

106 Ναι μεν είναι αλήθεια ότι οι περιστάσεις της υπό κρίση υποθέσεως διαφέρουν από εκείνες που απασχόλησαν το Πρωτοδικείο στην υπόθεση στην οποία εκδόθηκε η απόφαση Industrias Pesqueras Campos κ.λπ. κατά Επιτροπής, που μνημονεύεται στη σκέψη 61 ανωτέρω, ωστόσο, η Επιτροπή μπορούσε ευλόγως να θεωρήσει ότι κάθε άλλο μέτρο εκτός από την κατάργηση της συνδρομής θα μπορούσε να συνιστά πρόσκληση προς διάπραξη απάτης. Πράγματι, τούτο θα ενέβαλλε τους δικαιούχους στον πειρασμό να παράσχουν ψευδείς πληροφορίες ή να αποκρύψουν ορισμένα στοιχεία με σκοπό την τεχνητή διόγκωση του ποσού της επενδύσεως που μπορεί να χρηματοδοτηθεί, ώστε να λάβουν μεγαλύτερη κοινοτική χρηματοδοτική συνδρομή, διακινδυνεύοντας μόνο τη μείωση της συνδρομής αυτής σε συνάρτηση με το μέρος της συνδρομής για το οποίο δεν πληρούται κάποια προϋπόθεση χορηγήσεώς της.

107 Επιπλέον, η επιχειρηματολογία της προσφεύγουσας ότι η κατάργηση της συνδρομής αποτελεί δυσανάλογη κύρωση σε σχέση με τη διαπιστωθείσα παρατυπία, επειδή την ευθύνη για τις προσαπτόμενες παρατυπίες φέρει η Fedital και όχι η ίδια, πρέπει να απορριφθεί. Πράγματι, η προσφεύγουσα είναι καθολικός διάδοχος των δικαιωμάτων και των υποχρεώσεων της Fedital κατόπιν των διαδοχικών εξαγορών [...].

108 [...]

109 Κατά συνέπεια, η προσφεύγουσα δεν απέδειξε ότι η κατάργηση της συνδρομής συνιστά δυσανάλογη κύρωση σε σχέση με τις προσαπτόμενες παραβάσεις και με τον σκοπό της σχετικής ρυθμίσεως.»

V — Η αίτηση αναιρέσεως και η περί αυτής εκτίμηση

24. Η αναιρεσείουσα προβάλλει με το δικόγραφό της, που κατατέθηκε στις 22 Δεκεμβρίου 1999, τους ακόλουθους τέσσερις λόγους αναιρέσεως:

— παράβαση του άρθρου 19, παράγραφος 2, δεύτερο εδάφιο, δεύτερη περίπτωση, του κανονισμού 355/77·

— παράβαση του άρθρου 15, παράγραφος 2, δεύτερο εδάφιο, του κανονισμού 4253/88·

— εσφαλμένη ερμηνεία του άρθρου 24, παράγραφος 2, του κανονισμού 4253/88 καθώς και του σημείου Β.1, παράγραφος 5, του εγγράφου εργασίας VI/1216/86·

— παραβίαση των αρχών της αναλογικότητας και της απαγορεύσεως των διακρίσεων.

1) *Επί του λόγου που αφορά παράβαση του άρθρου 19, παράγραφος 2, δεύτερο εδάφιο, δεύτερη περίπτωση, του κανονισμού 355/77*

α) Ισχυρισμοί των διαδίκων

i) Η Conserve Italia

25. Η προσφεύγουσα αρνείται τη μομφή ότι δεν τήρησε ορισμένους όρους. Παραπονείται για την, κατά την άποψή της, εσφαλμένη ερμηνεία της εννοίας της «ενάρξεως των εργασιών». Αποφασιστικής σημασίας δεν είναι η ημερομηνία της παραγγελίας της μηχανής Tetra-Pack ή της συνάψεως συμβάσεως, όπως θεώρησε το Πρωτοδικείο στη σκέψη 67 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως, αλλά η ημερομηνία της πληρωμής των εμπορευμάτων και υπηρεσιών.

26. Η κρίση του Πρωτοδικείου δεν βρίσκει κάνενα έρεισμα στο έγγραφο εργασίας VI/1216/86 της Επιτροπής. Σε κανένα σημείο αυτού του εγγράφου δεν αναφέρεται ως καθοριστικό χρονικό σημείο η ημερομηνία συνάψεως της συμβάσεως.

27. Η Conserve Italia φρονεί ότι το να θεωρηθεί ότι έχει σημασία το χρονικό σημείο της πληρωμής συνάδει και προς το άρθρο 5.3 του παραρτήματος Α του κανονισμού 2515/85. Στη διάταξη αυτή διευκρινίζεται απλώς το ότι σχέδια των οποίων η εκτέλεση άρχισε προτού η Επιτροπή παραλάβει την αίτηση δεν μπορούν να τύχουν συνδρομής. Εντούτοις, εδώ δεν διευκρινίζεται πότε πρέπει να θεωρείται ότι έχει αρχίσει η εκτέλεση ενός σχεδίου.

28. Εν προκειμένω, παραπονείται για παραβίαση της αρχής της δικαιολογημένης εμπιστοσύνης. Σημείο αναφοράς για την αναιρεσείουσα και την Επιτροπή υπήρξε το έγγραφο εργασίας VI/1216/86, κατά το οποίο δεν επιτρέπεται η απόκτηση μηχανών πριν από την περιέλευση της αιτήσεως στην Επιτροπή.

29. Ως προς τη μηχανή Tetra-Pack, η Conserve Italia παραδέχεται ότι η μηχανή είχε ήδη τοποθετηθεί κατά την υποβολή της αιτήσεως στις εγκαταστάσεις της βάσει συμβάσεως μισθώσεως. Όμως, φρονεί, αφενός, ότι αυτό δεν αποκλείεται από το έγγραφο εργασίας της Επιτροπής, ούτε δε, ιδίως, είναι ασυμβίβαστο προς το σημείο Β.1, παράγραφος 12. Αφετέρου, οι επακολουθήσασα κτήση της κυριότητας συνέβαλε πράγματι, σε αντίθεση προς την κρίση του Πρωτοδικείου στη σκέψη 77 της αναιρεσιβαλλομένης απο-

φάσεως, στη βελτίωση των συνθηκών μεταποιήσεων και εμπορίας των γεωργικών προϊόντων, όπως απαιτείται από τις προϋποθέσεις επιδοτήσεως.

ii) Η Επιτροπή

30. Η Επιτροπή θεωρεί αντιθέτως ορθή την εκ μέρους του Πρωτοδικείου ερμηνεία του άρθρου 19, παράγραφος 2, του κανονισμού 355/77. Με τη σύναψη της συμβάσεως αρχίζει η εκτέλεση του σχεδίου. Αν σημασία είχε το χρονικό σημείο της πληρωμής των υπηρεσιών που συμφωνήθηκαν, τότε ο λήπτης της επιδοτήσεως θα μπορούσε εύκολα να χρησιμοποιήσει κατά το δοκούν τα καθοριστικό χρονικό σημείο αναβάλλοντας απλώς την πληρωμή παρά το ληξιπρόθεσμό της.

31. Ως προς τη μηχανή Tetra-Pack, θεωρεί ότι η αποστολή ενός μη συμφωνούντος προς το πρωτότυπο αντιγράφου της συμβάσεως, όπως έκρινε και το Πρωτοδικείο, συνιστά σοβαρή παρατυπία. Για τη νομότυπη λειτουργία της διαχειρίσεως των χρηματοοικονομικών πόρων είναι απαραίτητο τα διαβιβαζόμενα σ' αυτή στοιχεία να είναι πλήρη και αληθή.

32. Επίσης, η Conserve Italia δεν απέδειξε ότι η κτήση της κυριότητας επί της μηχανής βελτίωσε τις συνθήκες μεταποιήσεως και εμπορίας. Εξάλλου, τούτο δεν έχει σημασία στο πλαίσιο της αναιρετικής διαδικασίας, δεδομένου ότι το Δικαστήριο αποφαίνεται μόνον επί νομικών ζητημάτων. Η Conserve Italia δεν προέβαλε ότι το Πρωτοδικείο υπέπεσε σε νομικό σφάλμα στο πλαίσιο της εκτιμήσεως των αποδείξεων. Κατά τούτο, επομένως, η αίτηση αναιρέσεως είναι μάλιστα και απαράδεκτη.

33. Τέλος, το έγγραφο εργασίας VI/1216/86 έχει σύμφωνα με το σημείο Β.1, παράγραφος 5, εφαρμογή μόνο σε μηχανές που έχουν τοποθετηθεί στην οικεία επιχείρηση πριν από την παραλαβή της αιτήσεως για τη χορήγηση συνδρομής. Το σημείο Β.1, παράγραφος 12, αποκλείει εξάλλου από οποιαδήποτε συνδρομή μισθωμένες μηχανές. Ούτε κατά τούτο, επομένως, πάσχει νομικό ελάττωμα η αναιρεσιβαλλόμενη απόφαση.

β) Εκτίμηση

34. Στο πλαίσιο της αναιρετικής διαδικασίας μπορούν, κατά το άρθρο 51, παράγραφος 1, του Οργανισμού του Δικαστηρίου ΕΚ, να προβληθούν μόνον η αναρμοδιότητα του Πρωτοδικείου, πλημμέλειες κατά την ενώπιόν του διαδικασία που θίγουν τα συμφέροντα του αναιρεσείοντος και παραβίαση του κοινοτικού δικαίου από το Πρωτοδικείο.

35. Η Conserve Italia, ισχυριζόμενη ότι η κτήση της κυριότητας επί της μηχανής

Tetra-Pack είχε ως συνέπεια, σε αντίθεση προς την κρίση του Πρωτοδικείου, σαφώς τη βελτίωση των συνθηκών μεταποιήσεως και εμπορίας, δεν θέτει κανένα νομικό ζήτημα. Ειδικότερα, δεν παραπονείται για κανένα νομικό σφάλμα στο πλαίσιο της εκ μέρους του Πρωτοδικείου πραγματοποιηθείσας εκτιμήσεως των αποδείξεων. Κατά τούτο, επομένως, ο λόγος αυτός αναιρέσεως πρέπει να απορριφθεί ως απαράδεκτος.

36. Νομικό σφάλμα κατά την ερμηνεία του άρθρου 19, παράγραφος 2, του κανονισμού 355/77 θα μπορούσε εν προκειμένω να ληφθεί υπόψη, καθόσον το Πρωτοδικείο δεν θα μπορούσε να προσδιορίσει ορθώς το περιεχόμενο του αποκαλούμενου «όρου», δηλαδή του χρονικού σημείου της ενάρξεως εκτελέσεως του σχεδίου.

37. Στο πλαίσιο της εξετάσεως των προϋποθέσεων εφαρμογής του άρθρου 24 του κανονισμού 4253/88 και της εξετάσεως του ζητήματος κατά πόσον υφίσταται «αντικανονικότητα» κατά την έννοια αυτής της διατάξεως, το Πρωτοδικείο διαπίστωσε ότι με τη σύναψη συμβάσεων αρχίζει η εκτέλεση του σχεδίου [13]. Η σύναψη συμβάσεων πριν από τις 27 Οκτωβρίου 1988, ημερομηνία κατά την οποία περιήλθε η αίτηση χορηγήσεως συνδρομής στην Επιτροπή [14], δεν συμβιβάζεται με την αναληφθείσα από την Conserve Italia, με την αίτησή της για τη χορήγηση χρηματοδοτικής συνδρομής, υποχρέωση να μην αρχίσει την εφαρμογή του σχεδίου πριν περιέλθει η αίτηση στην Επιτροπή. Το Πρωτοδικείο έκρινε ως εκ τούτου ότι υφίσταται παράβαση ενός «όρου» κατά την έννοια του άρθρου 19, παράγραφος 2, του κανονισμού 355/77.

38. Όπως διαπίστωσε το Πρωτοδικείο, η αίτηση χορηγήσεως χρηματοδοτικής συνδρομής περιήλθε στην Επιτροπή στις 27 Οκτωβρίου 1988. Η ημερομηνία αυτή είναι προγενέστερη της 1ης Ιανουαρίου 1990, δηλαδή της ημερομηνίας κατά την οποία άρχισε να ισχύει ο κανονισμός 866/90 σύμφωνα με το άρθρο 24 αυτού. Επομένως, κατά το άρθρο 10, παράγραφος 3, του κανονισμού 4256/88, στην αίτηση χορηγήσεως συνδρομής έχουν εφαρμογή οι διατάξεις των άρθρων 6 έως 15 και 17 έως 23 του κανονισμού 355/77. Ο κανονισμός 866/90 είναι πράγματι η νομική πράξη που αφορά το άρθρο 10, παράγραφος 1, του κανονισμού 4256/88, με την έναρξη ισχύος της οποίας τέθηκε εκτός ισχύος ο κανονισμός 355/77 κατά το άρθρο 10, παράγραφος 2, του κανονισμού 4256/88.

39. Τα εφαρμοστέα εφεξής στην αίτηση της Conserve Italia άρθρα 6 έως 15 και 17 έως 23 του κανονισμού 355/77 δεν ορίζουν τίποτε ως προς το χρονικό σημείο κατά το οποίο αρχίζει η εκτέλεση ενός σχεδίου. Πάντως, ο κανονισμός 2515/85 εκδόθηκε βάσει του άρθρου 13, παράγραφος 5. Ο κανονισμός αυτός καθορίζει τα στοιχεία που πρέπει να παρέχονται κατά την αίτηση χορηγήσεως χρηματοδοτικής συνδρομής από το ΕΓΤΠΕ. Κατά το παράρτημα Α, πρώτο μέρος —

13 — Σκέψη 67 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως.

14 — Βλ. σκέψη 20 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως.

Δικαιούχος (Α 1), ο κατά το σημείο 5.3 αιτών οφείλει να σημειώσει στο αντίστοιχο τετραγωνίδιο εάν αναλαμβάνει ή όχι την υποχρέωση να μην αρχίσει την εκτέλεση του σχεδίου πριν περιέλθει η αίτηση στο ΕΓΤΠΕ, τμήμα Προσανατολισμού. Στις «επεξηγηματικές σημειώσεις και οδηγίες συμπλήρωσης της αίτησης εκτίθεται σχετικώς ότι για σχέδια που έχουν αρχίσει να εκτελούνται» πριν από την περιέλευση της αιτήσεως στην Επιτροπή δεν μπορεί να παρασχεθεί καμία συνδρομή.

40. Από τις επεξηγηματικές αυτές σημειώσεις προκύπτει μεν ότι μόνο μέτρα που έχουν ληφθεί μετά την περιέλευση της αιτήσεως μπορούν να τύχουν συνδρομής, πλην όμως ουδέν αναφέρεται για το χρονικό σημείο από το οποίο μπορεί να αρχίσει η εκτέλεση ενός σχεδίου.

41. Ούτε το Πρωτοδικείο προσδιόρισε το καθοριστικό χρονικό σημείο με βάση τις διατάξεις αυτές. Αντιθέτως, στην προπαρατεθείσα σκέψη 67 της αποφάσεώς του εξέθεσε τα εξής: «Η σύναψη συμβάσεως, έστω και υπό αναβλητική αίρεση, στο πλαίσιο επενδυτικού σχεδίου για το οποίο ζητείται χρηματοδοτική συνδρομή, έχει καθοριστικές συνέπειες όσον αφορά τον τρόπο της εφαρμογής του. Επομένως, οι συμβάσεις αυτές αποτελούν μέτρο εκτελέσεως του σχεδίου. Κατά συνέπεια, η ημερομηνία ενάρξεως των εργασιών, υπό την έννοια της υποχρεώσεως που ανέλαβε η δικαιούχος εταιρία, προσδιορίζεται από τη σύναψή τους».

42. Δεδομένου ότι η Conserve Italia είχε συνάψει συμβάσεις πριν από την περιέλευση της αιτήσεως στην Επιτροπή, το Πρωτοδικείο έκρινε ότι υπήρξε παράβαση ενός «όρου» κατά την έννοια του άρθρου 19, παράγραφος 2, του κανονισμού 355/77 [15].

43. Η έννοια του «όρου» μεταφράζεται στη γαλλική απόδοση της διατάξεως ως «condition imposée», στην αγγλική ως «conditions laid down» και στην ισπανική ως «condiciones exigidas». Οι γλωσσικές αυτές αποδόσεις συνηγορούν υπέρ του ότι η έννοια του «όρου» πρέπει να θεωρηθεί ότι σημαίνει προϋπόθεση που τίθεται με την απόφαση περί χορηγήσεως. Η βάσει του σημείου 5.3 του παραρτήματος Α του κανονισμού 2515/85 υποχρέωση δεν αποτελεί εντούτοις προϋπόθεση που διατυπώνεται μόλις κατά την έγκριση της χρηματοδοτικής συνδρομής, αλλά προϋπόθεση που πρέπει ήδη να πληρούται κατά το χρονικό σημείο της υποβολής της αιτήσεως. Πρόκειται συναφώς κατά την έννοια της γερμανικής ορολογίας στον τομέα του διοικητικού δικαίου μάλλον για μία «Bedingung» αίρεση παρά για έναν «Auflage» (όρο).

44. Για τους σκοπούς της παρούσας διαδικασίας, μπορεί πάντως τελικά να παραμείνει ανοιχτό το ζήτημα κατά πόσο πρόκειται για «Auflage», όπως φρονεί το Πρωτοδικείο [16], ή για «Bedingung», η οποία αποτελεί προϋπόθεση χορηγήσεως συνδρομής. Πράγματι, η Conserve Italia δεν βάλλει κατά του χαρακτηρισμού της υποχρεώσεως ως «Auflage».

15 – Βλ. τις προπαρατεθείσες σκέψεις 61 και 69 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως.

16 – Σκέψη 61 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως.

Η αίτηση αναιρέσεως βάλλει αντιθέτως κατά της διαπιστώσεως της παραβάσεως αυτού του «Auflage» ή της προϋποθέσεως. Πρόκειται για τον προσδιορισμό της ενάρξεως των εργασιών στο χρονικό σημείο της συνάψεως συμβάσεων. Εξάλλου, η έννομη συνέπεια είναι η ίδια· τόσο σε περίπτωση μη εκπληρώσεως ενός όρου όσο και μιας αιρέσεως εκλείπει η δυνατότητα χορηγήσεως συνδρομής.

45. Όπως ήδη εκτέθηκε, οι κανονισμοί 355/77 και 2515/85 δεν περιέχουν κανένα στοιχείο για τη λύση του ανακύπτοντος εδώ ζητήματος. Επομένως, πρέπει να εξεταστεί αν από το έγγραφο εργασίας VI/1216/86 της Επιτροπής μπορεί να συναχθεί κάτι υπέρ της αναιρεσείουσας.

46. Κατά το σημείο Β.1, παράγραφος 5, του εγγράφου εργασίας (βλ. ανωτέρω σημείο 9), αποκλείονται ιδίως εργασίες ή ενέργειες που άρχισαν πριν από την παραλαβή της αιτήσεως, εκτός των ακολούθων:

«[...]

β) Η αγορά μηχανών, συσκευών και κατασκευαστικών υλικών, συμπεριλαμβανομένων και μεταλλικών κιγκλιδωμάτων και προκατασκευασμένων στοιχείων (*παραγγελία και προμήθεια* [17]), υπό τον όρο ότι η συναρμολόγηση, η εγκατάσταση, η ενσωμάτωση και οι επιτόπιες εργασίες σε ότι αφορά τα κατασκευαστικά υλικά, δεν έχουν γίνει πριν από την υποβολή της αιτήσεως ενισχύσεως·

[...]

δ) [...]

Οι ενέργειες α' και β' είναι επιλέξιμες, ενώ οι ενέργειες υπό γ' και δ' δεν είναι επιλέξιμες, αλλά δεν καθιστούν το σχέδιο απορριπτέο. Κάθε άλλη ενέργεια ή εργασία η οποία είχε αρχίσει πριν να κατατεθεί η αίτηση που αφορά το σχέδιο το καθιστά απορριπτέο.»

47. Επομένως, το σημείο Β.1, παράγραφος 5, παραπέμπει ρητώς στην παραγγελία ή στην προμήθεια. Από αυτό μπορεί να συναχθεί ότι στην περίπτωση μη συμπτώσεως των χρονικών σημείων της παραγγελίας μιας παροχής και της αντίστοιχης προς αυτή προμηθείας πρέπει να θεωρείται ότι σημασία έχει το πρώτο χρονικό σημείο, δηλαδή αυτό της παραγγελίας. Η παραγγελία πραγματοποιείται εντούτοις, κατά κανόνα, με τη σύναψη μιας συμβάσεως. Κατά συνέπεια, το έγγραφο εργασίας VI/1216/86 λαμβάνει προφανώς ως

17 — Η υπογράμμιση δική μου.

βάση ότι η εκτέλεση ενός σχεδίου αρχίζει με την υπογραφή μιας συμβάσεως, με την οποία παραγγέλλονται ορισμένες εργασίες, και όχι με την πληρωμή τους.

48. Η νομική αυτή εκτίμηση στηρίζεται στην εκτεθείσα από το Πρωτοδικείο σκέψη ότι η σύναψη μιας συμβάσεως στο πλαίσιο επενδυτικού σχεδίου για το οποίο ζητείται χρηματοδοτική συνδρομή — όπως παρατέθηκε ανωτέρω στο σημείο 41 — «έχει καθοριστικές συνέπειες όσον αφορά τον τρόπο της εφαρμογής του. Επομένως, οι συμβάσεις αυτές αποτελούν μέτρο εκτελέσεως του σχεδίου».

49. Η άποψη αυτή ενισχύεται και από τις ακόλουθες σκέψεις. Αν σημασία είχε το χρονικό σημείο της πληρωμής, τότε θα εξηρτάτο αποκλειστικά από τον αιτούντα το πότε αρχίζει η εκτέλεση ενός σχεδίου. Μεταξύ της επενδύσεως και της συνδρομής του ΕΓΤΠΕ δεν θα υφίστατο πλέον κανένας άμεσος σύνδεσμος. Σε κάθε περίπτωση, θα διενεργούνταν. Με την περιέλευση, όμως, της αιτήσεως στην Επιτροπή, η αρχή γνωρίζει ποια είναι τα μέτρα που σκοπούνται και μπορεί ενδεχομένως να επέμβει διορθωτικώς. Τη δυνατότητα αυτή δεν την έχει όταν οι αναγκαίες για την πραγματοποίηση του επενδυτικού σχεδίου συμβάσεις έχουν ήδη συναφθεί και, επομένως, έχουν ήδη ληφθεί ουσιώδεις αποφάσεις για την προς πραγματοποίηση επένδυση. Η αποτελεσματική χρησιμοποίηση της χρηματοδοτικής συνδρομής επιβάλλει να μην έχει αρχίσει η εκτέλεση του σχεδίου και η σύναψη συμβάσεων πριν από την περιέλευση της αιτήσεως για χρηματοδοτική ενίσχυση στο ΕΓΤΠΕ.

50. Κατά το σημείο Β.1, παράγραφος 12, του εγγράφου εργασίας, από τη συνδρομή αποκλείονται περαιτέρω «τα έξοδα ενοικιάσεως εξοπλισμού και οι επενδύσεις που χρηματοδοτούνται μέσω ενός leasing. Για παράδειγμα: έξοδα ενοικιάσεως για τη χρησιμοποίηση μηχανών Tetra-Pack, σχέδιο που χρηματοδοτείται μερικώς ή συνολικώς από ένα leasing. Ωστόσο, αυτές οι επενδύσεις μπορούν να είναι επιλέξιμες εάν πρόκειται για συμβόλαιο ενοικίασης-αγοράς [...] που προβλέπει ότι ο δικαιούχος θα γίνει ιδιοκτήτης του ενοικιαζόμενου εξοπλισμού ή της χρηματοδοτουμένης ενέργειας εντός των πέντε ετών που ακολουθούν την ημερομηνία χορήγησης της ενίσχυσης. Αυτή η προθεσμία μειώνεται σε τέσσερα έτη για σχέδια που χρηματοδοτούνται από το 1985 και μετέπειτα».

51. Σύμφωνα με τις διαπιστώσεις των πραγματικών περιστατικών από το Πρωτοδικείο, που δεν υπόκεινται στον αναιρετικό έλεγχο, δεν συνέτρεχαν οι προϋποθέσεις του σημείου Β.1, παράγραφος 12. Η σύμβαση μισθώσεως, βάσει της οποίας η μηχανή Tetra-Pack είχε ήδη τοποθετηθεί σε εγκαταστάσεις της Conserve Italia πριν από την περιέλευση της αιτήσεως για τη χορήγηση συνδρομής, δεν πληρούσε τις τιθέμενες με τη διάταξη αυτή προϋποθέσεις [18]. Δεδομένου ότι η ρύθμιση αυτή αποτελεί εξαίρεση, πρέπει, κατά πάγια νομολογία [19], να ερμηνεύεται στενά και, επομένως, δεν μπορεί να στηρίξει την άποψη της Conserve Italia.

18 — Βλ. σκέψη 78 της αναιρεσβαλλομένης αποφάσεως.

19 — Βλ., ως προς την ερμηνευτική αυτή αρχή, π.χ., τις αποφάσεις της 12ης Σεπτεμβρίου 2000, C-358/97, Επιτροπή κατά Ιρλανδίας (Συλλογή 2000, σ. I-6301, σκέψη 52), και της 7ης Σεπτεμβρίου 1999, C-216/99, Gregg (Συλλογή 1997, σ. I-4947, σκέψη 12).

52. Για τους λόγους αυτούς, η διαπίστωση του Πρωτοδικείου ότι η σύναψη συμβάσεων αποτελεί το καθοριστικό χρονικό σημείο για την έναρξη των εργασιών δεν μπορεί νομικώς να επικριθεί. Επομένως, ο πρώτος λόγος αναιρέσεως πρέπει να απορριφθεί.

53. Βάσει των ανωτέρω παρατηρήσεων, πρέπει ομοίως να απορριφθεί η αιτίαση της Conserve Italia που αντλείται από την προστασία της δικαιολογημένης εμπιστοσύνης. Το σημείο Β.1, παράγραφος 5, του εγγράφου εργασίας επιβεβαιώνει την άποψη ότι το καθοριστικό χρονικό σημείο για τον προσδιορισμό της ενάρξεως της εκτελέσεως του επενδυτικού σχεδίου είναι αυτό της συνάψεως της συμβάσεως και όχι της πληρωμής μιας παροχής.

2) *Επί του λόγου αναιρέσεως που αφορά την παράβαση του άρθρου 15, παράγραφος 2, δεύτερο εδάφιο, του κανονισμού 4253/88 (βλ. ανωτέρω το σημείο 14)*

α) Ισχυρισμοί των διαδίκων

i) Η Conserve Italia

54. Η Conserve Italia παραπονείται ότι το Πρωτοδικείο κακώς δεν έλαβε υπόψη αυτή τη διάταξη. Όλες οι επίμαχες δαπάνες πραγματοποιήθηκαν εντός χρονικού διαστήματος έξι μηνών πριν από την περιέλευση της αιτήσεως στην Επιτροπή. Σε αντίθεση προς την περιεχόμενη στη σκέψη 63 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως κρίση του Πρωτοδικείου, η διάταξη αυτή δεν παρέχει στην Επιτροπή περιθώριο εκτιμήσεως ως προς το ζήτημα ποιες δαπάνες πρέπει να θεωρούνται επιλέξιμες για συνδρομή. Το «είναι δυνατό» δεν σημαίνει ότι στην Επιτροπή παρέχεται εν προκειμένω διακριτική ευχέρεια και ότι η σιωπή της πρέπει να θεωρηθεί ότι σημαίνει άρνηση. Η διάταξη αυτή παρέχει αντιθέτως τη δυνατότητα στις επιχειρήσεις να ενεργούν ταχύτερα και να προσαρμόζουν ευκολότερα τις εγκαταστάσεις τους.

ii) Η Επιτροπή

55. Η Επιτροπή αντιτάσσει στον ισχυρισμό αυτό ότι το Πρωτοδικείο απέκλεισε την εφαρμογή του άρθρου 15 του κανονισμού 4253/88 για τον λόγο ότι αυτή δεν δήλωσε τη βούλησή της να κάνει χρήση αυτής της διατάξεως. Εξάλλου, αυτή η προβλέπουσα εξαίρεση ρύθμιση χρησιμεύει απλώς στη διευκόλυνση της μεταβάσεως των κρατών μελών από την παλαιά στη νέα ρύθμιση που επήλθε με την αναμόρφωση των διαρθρωτικών ταμείων. Ούτως ή άλλως, αυτή η δυνατότητα εξαιρέσεως, η οποία υφίστατο από την 1η Ιανουαρίου 1989, έχει καταργηθεί από τις 3 Αυγούστου 1993 συνεπεία τροποποιήσεως του άρθρου 15 με τον κανονισμό 2082/93. Περαιτέρω, η Επιτροπή επισημαίνει ότι η Conserve Italia — ανεξαρτήτως του ζητήματος της κατ' αρχήν δυνατότητας εφαρμογής του άρθρου 15, παράγραφος 2, του κανονισμού 4253/88 στην παρούσα

περίπτωση — με την αίτησή της χορηγήσεως συνδρομής ανέλαβε την υποχρέωση να μην αρχίσει την εκτέλεση των εργασιών πριν περιέλθει η αίτηση στην Επιτροπή.

β) Εκτίμηση

56. Ο δεύτερος λόγος αναιρέσεως θέτει το ζήτημα αν το Πρωτοδικείο ορθώς απέκλεισε την εφαρμογή του άρθρου 15, παράγραφος 2, του κανονισμού 4253/88 στη ζητηθείσα συνδρομή. Συναφώς, πρόκειται πρωτίστως για τη σημασία των λέξεων «είναι δυνατό» που περιέχει το δεύτερο εδάφιο, κατά το οποίο μια δαπάνη είναι δυνατό να θεωρείται επιλέξιμη εάν έχει πραγματοποιηθεί εντός του εξαμήνου που προηγείται της υποβολής της αιτήσεως.

57. Το Πρωτοδικείο απέκλεισε την εφαρμογή αυτής της διατάξεως με τη σκέψη ότι η Επιτροπή δεν εκδήλωσε την πρόθεσή της να κάνει χρήση της παρεχόμενης σ' αυτή δυνατότητας [20]. Δεν διαφαίνεται ότι η απόφαση περιέχει εν προκειμένω νομικό σφάλμα.

58. Αμφίβολο είναι, πάντως, κατά πόσον το άρθρο 15, παράγραφος 2, δεύτερο εδάφιο, του κανονισμού 4253/88 παρέχει στην Επιτροπή ευχέρεια εκτιμήσεως ή κατά πόσον η Επιτροπή υποχρεούται να παρέχει συνδρομή για δαπάνες που πραγματοποιήθηκαν εντός εξαμήνου πριν από την παραλαβή της αιτήσεως.

59. Το γράμμα της διατάξεως συνηγορεί κατ' αρχάς υπέρ της εκδοχής διακριτικής ευχέρειας της Επιτροπής. Με τον όρο «είναι δυνατό» παρέχεται κανονικά στην οικεία αρχή ευχέρεια εκτιμήσεως. Αν ο νομοθέτης ήθελε να θεσπίσει καθήκον της Επιτροπής για τη χρηματοδότηση οποιασδήποτε δαπάνης που εμπίπτει στο χρονικό αυτό διάστημα, τότε θα είχε επιλέξει τη διατύπωση «πρέπει να παρέχεται συνδρομή».

60. Η ερμηνεία αυτή επιβεβαιώνεται από την οικονομία της διατάξεως. Το πρώτο εδάφιο θέτει την αρχή ότι δαπάνες που πραγματοποιούνται πριν από την παραλαβή της αιτήσεως δεν μπορούν κατ' αρχήν να τύχουν συνδρομής. Αυτό αποτελεί επανάληψη μιας ήδη, κατά τον κανονισμό 355/77 σε συνδυασμό με τον κανονισμό 2515/85, ισχύουσας αρχής, όπως εκτέθηκε στο πλαίσιο της εξετάσεως του πρώτου λόγου αναιρέσεως. Επομένως, γι' αυτούς επίσης τους λόγους, η άποψη της Conserve Italia δεν μπορεί να γίνει δεκτή.

61. Η Επιτροπή τονίζει επιπλέον τη ratio της διατάξεως, που συνδέεται στενά με το ιστορικό γενέσεώς της. Συναφώς, έπρεπε να διευκολυνθεί η μετάβαση των κρατών μελών

20 — Σκέψη 64 της αποφάσεως.

από το μέχρι τότε σύστημα διαχειρίσεως των διαρθρωτικών ταμείων στο νέο σύστημα συντονισμού των παρεμβάσεων των διαφόρων διαρθρωτικών ταμείων, αφενός, και, αφετέρου, μεταξύ αυτών και των παρεμβάσεων της Ευρωπαϊκής Τράπεζας Επενδύσεων και των άλλων υφισταμένων χρηματοδοτικών οργάνων. Επομένως, το άρθρο 15, παράγραφος 2, δεύτερο εδάφιο, αποτελεί μεταβατική διάταξη. Αυτό επιβεβαιώνεται από το γεγονός ότι καταργήθηκε με τον κανονισμό 2082/93, ο οποίος άρχισε να ισχύει στις 3 Αυγούστου 1993. Αυτός ο προσωρινός χαρακτήρας της διατάξεως δεν επιτρέπει επίσης να θεωρηθεί ότι η θέληση του νομοθέτη ήταν να δημιουργήσει με τη διάταξη αυτή δέσμα αρμοδιότητα της διοικήσεως.

62. Ούτε ο εκτιθέμενος από την Conserve Italia σκοπός της διατάξεως να παρασχεθεί στις αιτούσες επιχειρήσεις η δυνατότητα ταχείας ενεργείας είναι πειστικός. Πράγματι, η θεώρηση αυτή λαμβάνεται ήδη υπόψη καθόσον η επιλεξιμότητα της συνδρομής υφίσταται όχι μετά τη λήψη της εγκρίσεως από τον αιτούντα, αλλά ήδη από την περιέλευση της αιτήσεως στην Επιτροπή. Κατ' αυτόν τον τρόπο, διασφαλίζεται η ταχεία δυνατότητα ενέργειας των επιχειρήσεων, συγχρόνως όμως εξασφαλίζεται η προαναφερθείσα δυνατότητα της Επιτροπής να επηρεάσει τις επενδυτικές αποφάσεις που αναφέρονται στην αίτηση. Αυτό συνιστά, αφενός, έλλογη αντιστάθμιση των συμφερόντων για ταχεία ενέργεια με, αφετέρου, την αποτελεσματική διαχείριση των διαθέσιμων χρηματοδοτικών συνδρομών.

63. Επομένως, πρέπει να γίνει δεκτό ότι το άρθρο 15, παράγραφος 2, δεύτερο εδάφιο, του κανονισμού 4253/88 του Συμβουλίου παρέχει διακριτική ευχέρεια ως προς την αναγνώριση δαπανών που πραγματοποιήθηκαν εντός του εξαμήνου που προηγείται της παραλαβής της αιτήσεως συνδρομής. Κατά τα λοιπά, δεν διαφαίνεται κακή χρήση της διακριτικής ευχέρειας. Κατά συνέπεια, και ο δεύτερος λόγος αναιρέσεως πρέπει να απορριφθεί.

3) *Επί του λόγου αναιρέσεως που αφορά την εσφαλμένη ερμηνεία του άρθρου 24, παράγραφος 2, του κανονισμού 4253/88 καθώς και του σημείου Β.1, παράγραφος 5, του εγγράφου εργασίας VI/1216/86*

α) Ισχυρισμοί των διαδίκων

i) Η Conserve Italia

64. Η Conserve Italia φρονεί ότι δεν υφίσταται κανένα νομικό έρεισμα για την προσβαλλόμενη απόφαση της Επιτροπής. Οι διαπιστωθείσες παραβάσεις αφορούν μόνον το 28 % της χορηγηθείσας χρηματοδοτικής ενισχύσεως. Η προβλεπόμενη από το άρθρο 24, παράγραφος 2, του κανονισμού 4253/88 έννομη συνέπεια αποτελεί μια ανάλογη μείωση της επιδοτήσεως και όχι πλήρη ακύρωσή της. Κατά το γράμμα της διατάξεως, προβλέπεται μόνο μείωση ή αναστολή της χρηματοδοτικής συνδρομής, όχι όμως η πλήρης ακύρωσή της. Η Conserve Italia φρονεί επομένως ότι το Πρωτοδικείο, στη

σκέψη 92 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως, ερμήνευσε τη διάταξη αντίθετα προς το γράμμα της.

65. Το άρθρο 24 δεν μπορεί να ερμηνευθεί ούτε βάσει του άρθρου 19 του κανονισμού 355/77, όπως δέχεται το Πρωτοδικείο. Πράγματι, αφενός, το άρθρο 24 υπερέχει ως γενικός κανόνας. Αφετέρου, ένας κανόνας δικαίου που έχει ήδη καταργηθεί κατά τον χρονικό σημείο της εκδόσεως της προσβαλλομένης αποφάσεως δεν μπορεί να χρησιμοποιηθεί για την ερμηνεία μιας ισχύουσας διατάξεως. Το Πρωτοδικείο εσφαλμένως δέχθηκε, στην σκέψη 90 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως, ότι το άρθρο 19, παράγραφος 2, του κανονισμού 355/77 αποτελεί κατάλληλο νομικό έρεισμα για την κατάργηση της χρηματοδοτικής συνδρομής. Αυτό είναι νομικώς εσφαλμένο, δεδομένου ότι κατά το χρονικό σημείο της εκδόσεως της προσβαλλομένης αποφάσεως, δηλαδή στις 3 Οκτωβρίου 1996, το άρθρο 19 είχε ήδη τεθεί εκτός ισχύος, δηλαδή από το 1993.

66. Το αναφερόμενο στη σκέψη 92 της αποφάσεως effet utile δεν αποτελεί επιχείρημα υπέρ της κρίσεως του Πρωτοδικείου. Η εφαρμογή της ερμηνευτικής αυτής αρχής δεν δικαιολογεί την ερμηνεία ενός κανόνα αντίθετα προς το γράμμα του.

67. Κατά την άποψη της Conserve Italia, ο τίτλος του άρθρου 24 του κανονισμού 4253/88 πρέπει αντιθέτως να νοηθεί υπό το φως της παραγράφου 3 αυτής της διατάξεως. Η διάταξη αυτή προβλέπει ρητώς πότε πρέπει να επιστρέφονται ποσά στην Επιτροπή. Κατά τούτο, δεν μπορεί να προσδοθεί σ' αυτόν τον τίτλο effet utile, χωρίς να καταστρατηγηθεί το γράμμα της παραγράφου 2.

68. Η Conserve Italia προβάλλει περαιτέρω παραβίαση της αρχής της ισότητας. Όταν κάθε παράβαση της διατάξεως περί παροχής συνδρομής θα μπορούσε να κολάζεται με την πλήρη στέρηση του ευεργετήματος, ακόμη και αν, όπως στην παρούσα περίπτωση, οι παρατυπίες αφορούν μόνο το 28 % της χρηματοδοτικής συνδρομής, τότε η περίπτωση αυτή θα αντιμετωπιζόταν ακριβώς όπως οι περιπτώσεις στις οποίες οι παρατυπίες αφορούν το 100 % της συνδρομής. Εν προκειμένω, τα εκτιθέμενα στη σκέψη 93 της αποφάσεως είναι νομικώς εσφαλμένα.

ii) Η Επιτροπή

69. Η Επιτροπή συμμερίζεται αντιθέτως την ερμηνεία του Πρωτοδικείου ότι το άρθρο 24, παράγραφος 2, του κανονισμού 4253/88 αποτελεί κατάλληλο νομικό έρεισμα για την αξίωση επιστροφής της συνδρομής. Αφενός, η διάταξη πρέπει να νοείται υπό το φως του τίτλου της και να διασφαλίζεται η πλήρης αποτελεσματικότητα όλων των χρησιμοποιουμένων εκφράσεων. Αφετέρου, το επίσης εν προκειμένω εφαρμοστέο άρθρο 19, παράγραφος 2, του κανονισμού 355/77 επιβεβαιώνει την ύπαρξη της δυνατότητας απαιτήσεως επιστροφής των ενισχύσεων που έχουν χορηγηθεί.

70. Ακόμη και κατά γραμματική ερμηνεία του άρθρου 24, παράγραφος 2, του κανονισμού 4253/88, η διάταξη αυτή εξουσιοδοτεί την Επιτροπή να ζητήσει επιστροφή. Πράγματι, «μείωση» μπορεί να πραγματοποιηθεί και κατά 100 % και κατ' αυτόν τον τρόπο να ισοδυναμεί τελικά με ακύρωση.

71. Ο νομοθέτης θέλησε με τη θέσπιση του άρθρου 24, παράγραφος 2, του κανονισμού 4253/88 να αντικαταστήσει απλώς το προηγούμενο άρθρο, μάλιστα δε χωρίς να επιδιώξει να περιορίσει τη σημασία του, αλλ' αντιθέτως να διευρύνει την πρακτική του αποτελεσματικότητα (effet utile).

72. Η ερμηνεία του Πρωτοδικείου ανταποκρίνεται εξάλλου στο πνεύμα της διατάξεως. Η διάταξη σκοπεί στη διευκόλυνση μιας ορθής, αποτελεσματικής και μη συνεπαγόμενης δυσμενείς διακρίσεις διαχειρίσεως των χρηματοοικονομικών πόρων των διαρθρωτικών ταμείων.

73. Η παραπομπή της Conserve Italia στο άρθρο 24, παράγραφος 3, του κανονισμού 4253/88 στερείται οποιουδήποτε ερείσματος. Η διάταξη αυτή ρυθμίζει μόνον τα αποτελέσματα από την εφαρμογή της παραγράφου 2. Η επιστροφή των αχρεωστήτως καταβληθέντων ποσών αποτελεί τη λογική συνέπεια μιας κατά την παράγραφο 2 πραγματοποιηθείσας μειώσεως ή αναστολής.

74. Ως προς την προτεινόμενη ανάλογη μείωση της συνδρομής, η Επιτροπή απαντά ότι κακόπιστες επιχειρήσεις ωθούνται με τον τρόπο αυτό στη διάπραξη καταχρηστικών ενεργειών. Αν φοβούνται απλώς και μόνο μια μείωση της συνδρομής μέχρι το ύψος του ποσού που αντιστοιχεί στις διαπιστούμενες παρατυπίες, τους απομένει παρά ταύτα το υπόλοιπο μέρος της συνδρομής.

75. Το Πρωτοδικείο δεν όφειλε να λάβει θέση επί των κριτηρίων βάσει των οποίων προσδιορίζεται το ύψος της μειώσεως, επομένως της φερομένης παραβάσεως του σημείου Β.1, παράγραφος 5, στοιχείο γ', του εγγράφου εργασίας. Το άρθρο 24, παράγραφος 2, του κανονισμού 4253/88 παρέχει, εν προκειμένω, στην Επιτροπή περιθώριο εκτιμήσεως. Η Επιτροπή όφειλε να σταθμίσει τα μέτρα εν γνώσει όλων των περιστάσεων της συγκεκριμένης περιπτώσεως.

β) Εκτίμηση

76. Με τον τρίτο λόγο αναιρέσεως, η αναιρεσείουσα τονίζει ορθώς ότι κατά το γράμμα της παραγράφου 2 του άρθρου 24 του κανονισμού 4253/88, η οποία αποτελεί το νομικό έρεισμα της προσβαλλομένης αποφάσεως της Επιτροπής, δεν αναφέρεται η περίπτωση της ακυρώσεως της συνδρομής της Κοινότητας. Το Πρωτοδικείο συνήγαγε πάντως την εξουσία αυτή από τον τίτλο του άρθρου 24 και από μια σύγκριση με το άρθρο 19, παράγραφος 2, του κανονισμού 355/77, τον πρόδρομο του άρθρου 24. Πρέπει να ερευνηθεί αν η ερμηνεία αυτή εμπεριέχει νομικό σφάλμα.

77. Όσον αφορά κατ' αρχάς την αιτίαση ότι το Πρωτοδικείο εσφαλμένως έλαβε ως βάση τη δυνατότητα εφαρμογής του άρθρου 19, παράγραφος 2, του κανονισμού 355/77, επιβάλλεται η διαπίστωση ότι η διάταξη αυτή δεν μπορούσε πράγματι να αποτελεί πλέον νομικό έρεισμα για την προσβαλλόμενη απόφαση της Επιτροπής. Κατά το άρθρο 10, παράγραφος 2, του κανονισμού 4256/88, ο κανονισμός 355/77 έπαυσε να ισχύει την 1η Ιανουαρίου 1990. Βεβαίως, κατά το άρθρο 10, παράγραφος 3, οι διατάξεις των άρθρων 6 έως 15 και 17 έως 23 του κανονισμού 355/77 εξακολουθούσαν να έχουν εφαρμογή για τα σχέδια που είχαν υποβληθεί πριν από την 1η Ιανουαρίου 1990. Εν προκειμένω, εξακολουθούσε να υπόκειται στις διατάξεις αυτές και η υποβληθείσα από την προσφεύγουσα στις 27 Οκτωβρίου 1988 αίτηση συνδρομής, όπως ήδη εκτέθηκε στο πλαίσιο της εξετάσεως του πρώτου λόγου αναιρέσεως.

78. Η προσβαλλόμενη απόφαση περί επιστροφής εκδόθηκε εντούτοις στις 3 Οκτωβρίου 1996. Από τις 3 Αυγούστου 1993, ο κανονισμός 4256/88 έχει τροποποιηθεί με τον κανονισμό (ΕΟΚ) 2085/93 [21]. Η μεταβατική ρύθμιση του άρθρου 10 του κανονισμού 4256/88 δεν παρατάθηκε πλέον. Το άρθρο 10, όπως ισχύει από τις 3 Αυγούστου 1993, δεν περιέχει πλέον καμία διάταξη για σχέδια ως προς τα οποία υποβλήθηκε αίτηση πριν από την 1η Ιανουαρίου 1990. Περιέχει μόνο μία εντολή για την αποδέσμευση ποσών για σχέδια που εγκρίθηκαν πριν από την 1η Ιανουαρίου 1989. Στα σχέδια αυτά δεν περιλαμβάνεται το εγκριθέν με απόφαση της 29ης Ιουνίου 1990 επενδυτικό πρόγραμμα της Conserve Italia. Το άρθρο 19 του κανονισμού 355/77 δεν είχε πλέον εφαρμογή κατά το χρονικό σημείο της εκδόσεως της προσβαλλομένης αποφάσεως της 3ης Οκτωβρίου 1996. Δεδομένου ότι ο κανονισμός 4256/88, όπως ισχύει μετά τον κανονισμό 2085/93, δεν περιέχει κανένα νομικό έρεισμα για την αξίωση επιστροφής χρηματοδοτικών συνδρομών που έχουν καταβληθεί, έπρεπε να ληφθεί υπόψη η οριζόντια ρύθμιση του κανονισμού 4253/88, όπως ισχύει κατά τον κανονισμό 2082/93. Από αυτό εξηγείται γιατί η προσβαλλόμενη απόφαση παραθέτει ορθώς ως νομικό έρεισμα μόνον το άρθρο 24 του κανονισμού 4253/88.

79. Η πλάνη του Πρωτοδικείου ως προς το πεδίο εφαρμογής του άρθρου 19 του κανονισμού 355/77 δεν συνιστά εντούτοις καμία νομική πλημμέλεια που θα δικαιολογούσε την αναίρεση της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως. Το Πρωτοδικείο λαμβάνει επίσης ως βάση ότι νομικό έρεισμα της προσβαλλομένης αποφάσεως είναι το άρθρο 24 του κανονισμού 4253/88. Δεν αναφέρθηκε στο άρθρο 19 του κανονισμού 355/77 παρά μόνο στο πλαίσιο της ερμηνείας του άρθρου 24. Απομένει όμως να εξεταστεί αν η ερμηνεία αυτή είναι ενδεχομένως νομικώς εσφαλμένη.

80. Όπως διαπίστωσε το Πρωτοδικείο, μεταξύ του τίτλου του άρθρου 24 του κανονισμού 4253/88 και της παραγράφου 2 αυτής της διατάξεως υφίσταται μια προφανής αντίφαση. Ενώ ο τίτλος κάνει λόγο για «μείωση, αναστολή και ακύρωση», η παράγρα-

21 – Κανονισμός (ΕΟΚ) 2085/93 του Συμβουλίου, της 20ής Ιουλίου 1993, για την τροποποίηση του κανονισμού 4256/88 (ΕΕ L 193, σ. 44).

φος 2 εξουσιοδοτεί την αρχή να μειώσει ή να αναστείλει τη συνδρομή για τη σχετική ενέργεια ή μέτρο.

81. Η Επιτροπή προτείνει να υπερκερασθεί αυτή η διάσταση μεταξύ της διατυπώσεως του τίτλου και παραγράφου 2 με τη σκέψη ότι μπορεί να πραγματοποιηθεί «μείωση» κατά 100 % και επομένως να εξομοιωθεί με ακύρωση. Η άποψη αυτή έχει το προτέρημα ότι βρίσκεται σε αντιστοιχία προς το γράμμα της παραγράφου 2 και παρά ταύτα επιτρέπει τελικά την ακύρωση. Όμως, δεν είναι ικανοποιητική, καθόσον αφήνει αναπάντητο το ερώτημα γιατί ο τίτλος μνημονεύει την έννοια της «ακυρώσεως» χωριστά από την έννοια της «μειώσεως». Αν η τελευταία είναι η ευρύτερη έννοια και άρα καταλαμβάνει και την έννοια της «ακυρώσεως», τότε θα ήταν επόμενο να παραληφθεί η έννοια της «ακυρώσεως» όχι μόνο στην παράγραφο 2, αλλά και στον τίτλο.

82. Η Conserve Italia θεωρεί ότι η χρησιμοποιούμενη στον τίτλο έννοια της «ακυρώσεως» πρέπει να νοηθεί σε αλληλουχία με την παράγραφο 3 της διατάξεως. Η διάταξη αυτή ρυθμίζει πάντως μόνον την επιστροφή αχρεωστήτως εκταμευθέντων ποσών. Αυτή είναι και η συνέπεια μιας ακυρώσεως, όπως ορθώς επισημαίνει η Επιτροπή, πλην όμως δεν αντιστοιχεί στην ίδια την πράξη της ακυρώσεως, η οποία συμβαδίζει με την ανάκληση της διοικητικής αποφάσεως περί χορηγήσεως συνδρομής. Η ανάκληση αυτή αντιστοιχεί σε ακύρωση ή μείωση και αποτελεί το έρεισμα για τη θεσπιζόμενη στην παράγραφο 3 υποχρέωση επιστροφής. Η υποχρέωση επιστροφής δεν αποτελεί όμως εξουσιοδοτικό έρεισμα για την ανάκληση μιας επωφελούς διοικητικής αποφάσεως. Επομένως, επιβάλλεται η διαπίστωση ότι η έννοια της «ακυρώσεως» στον τίτλο του άρθρου 24 δεν πρέπει πρωτίστως να νοείται σε συνδυασμό με τη θεσπιζόμενη στην παράγραφο 3 υποχρέωση επιστροφής, αλλά, το πολύ, καθόσον έχει σημασία γι' αυτή τη διάταξη, καταλαμβάνει, ως εκ της διατυπώσεώς της, και την περίπτωση επιστροφής της συνολικώς χορηγηθείσας συνδρομής.

83. Υπό το πρίσμα της οικονομίας του άρθρου 24 πρέπει να παρατηρηθεί ότι η παράγραφος 1 περιλαμβάνει απολύτως τη δυνατότητα πλήρους απωλείας της συνδρομής. Στη διάταξη αυτή αναφέρεται ότι η Επιτροπή προβαίνει σε εξέταση, όταν η υλοποίηση δράσης ή μέτρου «[...] δεν φαίνεται να δικαιολογεί ούτε τμήμα ούτε το σύνολο της χρηματοδοτικής συνδρομής που έχει χορηγηθεί [...]». Αυτό συνηγορεί υπέρ του ότι οι αναφερόμενες στην παράγραφο 2 συνέπειες της εξετάσεως μπορούν να καταλαμβάνουν το συνολικό ποσό της συνδρομής.

84. Η ακολουθούσα παράγραφος 3 έχει γενική διατύπωση. Κάνει λόγο μόνο για την υποχρέωση επιστροφής αχρεωστήτως καταβληθέντων ποσών στην Επιτροπή. Κατά το γράμμα της διατάξεως, η επιστροφή αυτή δεν περιορίζεται στο μέρος ενός ποσού. Κατά το γράμμα της, η διάταξη καλύπτει και την περίπτωση επιστροφής της συνολικώς χορηγηθείσας συνδρομής.

85. Η εκτεθείσα οικονομία της διατάξεως συνηγορεί υπέρ του ότι το άρθρο 24, παράγραφος 2, πρέπει να θεωρείται ως νομικό έρεισμα κάθε αξιώσεως επιστροφής εκ μέρους της Επιτροπής. Η διάταξη θα στερούνταν της «πρακτικής της αποτελεσματικότητας» (effet utile), αν δεν καταλάμβανε και την περίπτωση της ακυρώσεως μιας επι-

δοτήσεως. Η παράγραφος 1 της διατάξεως παρέχει στην Επιτροπή το δικαίωμα να προβαίνει σε ελέγχους όταν μια συνδρομή δεν φαίνεται εν μέρει ή εν όλω δικαιολογημένη. Δεσμεύει το οικείο κράτος μέλος για τη διευκρίνιση της καταστάσεως, καθόσον καλείται να διατυπώσει επί του προκειμένου τις παρατηρήσεις του. Αυτό αποτελεί, όπως ορθώς τόνισε ο εκπρόσωπος της Επιτροπής κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση, απλώς και μόνο μια διαδικαστική εγγύηση, η οποία παρέχει στο εμπλεκόμενο κράτος μέλος και στις εμπλεκόμενες επιχειρήσεις τη δυνατότητα να διατυπώσουν τις παρατηρήσεις τους επί των διαπιστώσεων της Επιτροπής. Η παράγραφος 2 αναφέρεται στα διάφορα μέτρα που μπορεί να λάβει η Επιτροπή βάσει του αποτελέσματος της πραγματοποιηθείσας εξετάσεως. Δεν θα ήταν λογικό το να μπορεί μεν να επεκταθεί η προβλεπόμενη στην παράγραφο 1 εξέταση στη νομιμότητα της συνολικής συνδρομής, τα ενδεχόμενα όμως μέτρα, που λαμβάνονται βάσει του αποτελέσματος της εξετάσεως, να περιορίζονται σε μέρος του ποσού της συνδρομής [22]. Τέλος, η παράγραφος 3 θεσπίζει τη συμπληρωματική υποχρέωση αποδόσεως του λήπτη της επιδοτήσεως στον οποίο επιβλήθηκε η κύρωση, η οποία, όπως είναι αυτονόητο, μπορεί να περιλαμβάνει όλη τη συνδρομή.

86. Αν περιοριζόταν το πεδίο εφαρμογής του άρθρου 24, παράγραφος 2, στις περιπτώσεις της μειώσεως (ιδίως της προτεινόμενης από την Conserve Italia κατ' αναλογία μειώσεως σε αντιστοιχία προς τις διαπιστωθείσες παρατυπίες) και της αναστολής, θα εξακολουθούσε να απομένει στον παρανόμως συμπεριφερόμενο λήπτη της επιδοτήσεως το μέρος της επιδοτήσεως που δεν θίγεται από την παρατυπία. Αν ληφθούν πράγματι ως βάση οι αριθμοί που παραθέτει η Conserve Italia, τότε θα θιγόταν μόνο το 28 % της χορηγηθείσας επιδοτήσεως και το 72 % των χρημάτων που πλήρωσε η Επιτροπή στην Conserve Italia θα παρέμεναν στην επιχείρηση. Ο κίνδυνος απωλείας όλης της επιδοτήσεως συνεπεία δηλώσεως ψευδών ημερομηνιών και ψευδών εγγράφων αποτελεί εντούτοις σοβαρό αποτρεπτικό μέσο στο πλαίσιο της διαχειρίσεως των πόρων του ΕΓΤΠΕ. Ο κίνδυνος αυτός συμβάλλει στην αποτελεσματική διαχείριση των δημοσίων συνδρομών. Όπως τόνισε το Πρωτοδικείο με την αναιρεσιβαλλόμενη απόφαση, η Επιτροπή οφείλει να μεριμνά κατά τη διαχείριση των ταμείων για το ότι οι αιτούντες προβαίνουν σε αληθείς δηλώσεις για τις σκοπούμενες επενδύσεις.

87. Η ερμηνεία αυτή του άρθρου 24, παράγραφος 2, ως γενικού κανόνα περί κυρώσεων κατόπιν διαπιστούμενων παρατυπιών κατά τη χρησιμοποίηση των συνδρομών ενισχύεται από μια σύγκριση με τον πρόδρομο αυτής της διατάξεως. Το άρθρο 19, παράγραφος 2, του κανονισμού 355/77, το οποίο, όπως ήδη εκτέθηκε, ήταν εφαρμοστέο μέχρι τον Οκτώβριο του 1993 σε περιπτώσεις όπως στην παρούσα, εξουσιοδοτούσε, στο πρώτο εδάφιο, την Επιτροπή να προβαίνει σε ελέγχους, στο δεύτερο εδάφιο, να αποφασίζει ενδεχομένως την αναστολή, τη μείωση ή τη διακοπή της ενισχύσεως από το ΕΓΤΠΕ και, στο τρίτο εδάφιο, να ανακτά η Επιτροπή τα ποσά των οποίων η καταβολή δεν ήταν ή δεν είναι πλέον δικαιολογημένη. Η διάταξη αυτή είχε επομένως την ίδια δομή όπως το άρθρο 24. Προέβλεπε πάντως ρητώς τη δυνατότητα πλήρους διακοπής της συνδρομής. Εντούτοις, δεν υπάρχει καμία ένδειξη για το ότι ο νομοθέτης θέλησε να περιορίσει την αρμοδιότητα της Επιτροπής με τη νέα διατύπωση στο άρθρο 24 του κανονισμού 2453/88.

22 — Βλ., με το πνεύμα αυτό, απόφαση του Πρωτοδικείου της 14ης Ιουνίου 2001, T-143/99, Hortiplant κατά Επιτροπής (Συλλογή 2001, σ. I-1665, σκέψη 39).

88. Τέλος, πρέπει επίσης να τονιστεί ότι η Επιτροπή μπορούσε επίσης, και μάλιστα βάσει των γενικών αρχών του δικαίου, να ανακαλέσει μια παράνομη επωφελή διοικητική πράξη όπως τη χορήγηση της συνδρομής στην Conserve Italia με την απόφαση της 29ης Ιουνίου 1990. Αυτό συνέβη με την έκδοση της προσβαλλομένης αποφάσεως της 3ης Οκτωβρίου 1996.

89. Με την απόφασή του στην υπόθεση Algera κ.λπ. κατά Κοινής Συνελεύσεως ΕΚΑΧ, το Δικαστήριο έκρινε ότι η κατάργηση ex tune παράνομων επωφελών διοικητικών πράξεων επιτρέπεται κατ' αρχήν [23]. Πάντως, η διοίκηση οφείλει να τηρεί την αρχή της ασφάλειας δικαίου [24], ιδίως δε της δικαιολογημένης εμπιστοσύνης [25]. Στο πλαίσιο της σταθμίσεως των συμφερόντων στην οποία πρέπει να προβαίνει η αρχή πρέπει επίσης να λαμβάνεται υπόψη το αν ο ευνοούμενος γνώριζε την παρανομία [26] ή αν παρέσχε εσφαλμένα ή ελλιπή στοιχεία [27]. Βάσει αυτής της νομολογίας, η Επιτροπή είχε εξουσία να ανακαλέσει τη συνδρομή έναντι της Conserve Italia διότι, όπως διαπίστωσε το Πρωτοδικείο με την απόφασή του, η λήπτρια παρέσχε εσφαλμένα στοιχεία στην Επιτροπή ως προς το χρονικό σημείο της τοποθετήσεως της μηχανής Tetra-Pack στις εγκαταστάσεις της. Τουλάχιστον κατά τούτο δεν υφίσταται άξια προστασίας εμπιστοσύνη της Conserve Italia που θα εμπόδιζε την ανάκληση της συνδρομής.

90. Οι σκέψεις αυτές επιβεβαιώνουν την κατά τα ανωτέρω ερμηνεία του άρθρου 24, παράγραφος 2, του κανονισμού 4253/88 ως επαρκούς εξουσιοδοτικού ερείσματος για την έκδοση της αποφάσεως της 3ης Οκτωβρίου 1996. Κατά συνέπεια, και αυτός ο λόγος αναιρέσεως πρέπει να απορριφθεί.

4) *Επί του λόγου αναιρέσεως που αφορά την παραβίαση των αρχών της αναλογικότητας και της απαγορεύσεως των διακρίσεων*

α) Ισχυρισμοί των διαδίκων

i) Η Conserve Italia

91. Η Conserve Italia παραπονείται κατ' αρχάς για παραβίαση της αρχής της αναλογικότητας. Οι διαπιστωθείσες παραβάσεις (ημερομηνία ενάρξεως των εργασιών και παράδοση της μηχανής Tetra-Pack) είναι σχετικά ασήμαντες και δεν δικαιολογούν την

23 — Απόφαση της 12ης Ιουλίου 1957, 7/57 και 3/57 έως 7/57 (Συλλογή τόμος 1954-1964, σ. 157, συνοπτική μετάφραση στην ελληνική). Πάγια νομολογία, βλ. απόφαση της 17ης Απριλίου 1997, C-90/95 P, De Compte κατά Κοινοβουλίου (Συλλογή 1997, σ. I-1999, σκέψη 35, με περαιτέρω παραπομπές)· απόφαση του Πρωτοδικείου της 10ης Ιουλίου 1997, T-227/95, AssiDomän Kraft Products κ.λπ. κατά Επιτροπής (Συλλογή 1997, σ. II-1185, σκέψη 90, με περαιτέρω παραπομπές).

24 — Απόφαση της 22ας Μαρτίου 1961, 42/59 και 49/59, SNUPAT κατά Ανωτάτης Αρχής (Συλλογή τόμος 1954-1964, σ. 599, συνοπτική μετάφραση στην ελληνική)· απόφαση της 12ης Ιουλίου 1962, 14/61, Koninklijke Nederlandsche Hoogovens en Staalfabrieken κατά Ανωτάτης Αρχής (Συλλογή τόμος 1954-1964, σ. 779, συνοπτική μετάφραση στην ελληνική).

25 — Απόφαση της 13ης Ιουλίου 1965, 111/63, Lemmerz-Werke κατά Ανωτάτης Αρχής (Συλλογή τόμος 1965-1968, σ. 153, συνοπτική μετάφραση στην ελληνική)· απόφαση De Compte κατά Κοινοβουλίου (παρατεθείσα στην υποσημείωση 23, σκέψη 35).

26 — Απόφαση της 3ης Μαρτίου 1982, 14/81, Alpha Steel κατά Επιτροπής (Συλλογή 1982, σ. 749, σκέψη 10).

27 — Απόφαση SNUPAT κατά Ανωτάτης Αρχής (παρατεθείσα στην υποσημείωση 24)· απόφαση De Compte κατά Κοινοβουλίου (παρατεθείσα στην υποσημείωση 23, σκέψη 37).

ανάκληση της συνολικής συνδρομής. Εξάλλου, είναι λιγότερο σοβαρές από τις άλλες περιπτώσεις, στις οποίες η Επιτροπή ζήτησε να επιστραφεί η συνδρομή. Επίσης, η Επιτροπή δεν διέθετε περιθώριο εκτιμήσεως. Σε αντίθεση προς την κρίση του Πρωτοδικείου στη σκέψη 102 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως, η Conserve Italia θεωρεί ότι η παρούσα περίπτωση δεν μπορεί να συγκριθεί με τις περίπλοκες περιπτώσεις στις οποίες η νομολογία αναγνωρίζει στην Επιτροπή ευρύ περιθώριο εκτιμήσεως, στο πλαίσιο της διαμορφώσεως της γεωργικής πολιτικής. Πρόκειται απλώς για την ορθή εφαρμογή κανόνων που απορρέουν από προηγούμενες πολιτικές αποφάσεις.

92. Ούτε η παρατιθέμενη στη σκέψη 103 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως απόφαση Cereol Italia [28] μπορεί, κατά την άποψη της Conserve Italia, να αναφερθεί ως νομολογιακό προηγούμενο για την παρούσα διαδικασία. Στην υπόθεση εκείνη επρόκειτο για την εφαρμογή κανονισμού που προέβλεπε ρητώς την επιβολή κυρώσεων. Αυτό, αντιθέτως, δεν συμβαίνει με τον κανονισμό 4253/88.

ii) Η Επιτροπή

93. Η Επιτροπή επισημαίνει αντιθέτως τη σοβαρότητα των παραλείψεων που διαπιστώθηκαν. Είχαν ως συνέπεια μια τεχνητή διόγκωση των επιλέξιμων επενδύσεων. Εξάλλου, η Επιτροπή όφειλε να διατυπώσει πλήρεις αιτιολογικές σκέψεις γεωργικής πολιτικής, τόσο σε σχέση με την απόφαση περί χορηγήσεως όσο και σε σχέση με την απόφαση για την επιστροφή. Επομένως, διέθετε ευρύ περιθώριο εκτιμήσεως. Η πλήρης επιστροφή της συνδρομής ήταν το μόνο μέτρο που επέτρεπε την πραγματοποίηση του επιδιωκόμενου σκοπού.

β) Εκτίμηση

94. Το Πρωτοδικείο ορθώς απέρριψε με την αναιρεσιβαλλόμενη απόφαση την αιτίαση που αφορούσε την αντίθετη προς την αρχή της αναλογικότητας ανάκληση της συνδρομής. Ο κίνδυνος, στην περίπτωση διαπιστώσεως παρατυπιών, απώλειας ολόκληρης της συνδρομής και όχι μόνο του κατ' αναλογία μέρους που επηρεάζεται από την παρατυπία έχει αποτρεπτικά αποτελέσματα. Αυτό δεν αποτελεί μόνο κατάλληλο μέσο για τη διασφάλιση της αποτελεσματικής διαχειρίσεως των πόρων του ΕΓΤΠΕ, αλλά είναι επίσης αναγκαίο και κατάλληλο. Όπως ορθώς τόνισε η Επιτροπή, θα συνιστούσε ενθάρρυνση για καταχρηστικές ενέργειες το να διατρέχει ο συμπεριφερόμενος παρανόμως λήπτης της συνδρομής απλώς τον κίνδυνο να χάσει εν προκειμένω τη συνδρομή μόνο στο μέτρο που αυτή αντιστοιχεί στην πλημμελή συμπεριφορά του. Επομένως, δεν υπάρχει κανένα ηπιότερο μέτρο με το οποίο θα μπορούσε να διασφαλιστεί η επιδιωκόμενη αποτελεσματική διαχείριση των χρηματοδοτικών συνδρομών.

28 — Απόφαση της 12ης Οκτωβρίου 1995, C-104/94 (Συλλογή 1995, σ. I-2983, σκέψη 24).

95. Καθόσον η Conserve Italia παραπονείται ότι το Πρωτοδικείο κακώς αναφέρθηκε στην υπόθεση Cereol Italia [29], πρέπει να τονιστεί ότι το Δικαστήριο με την απόφαση αυτή εξέτασε ομοίως την αναλογικότητα ενός μέτρου της Επιτροπής, δηλαδή το συμβατό της εκδόσεως ενός κανόνα περί επιβολής κυρώσεως βάσει εξουσιοδοτήσεως με κανονισμό του Συμβουλίου. Επομένως, διαπιστώνεται ότι στην παρούσα υπόθεση πρόκειται για παρόμοια κατάσταση. Και εδώ επίσης εξετάζεται το συμβατό ενός μέτρου της Επιτροπής — η ανάκληση μιας συνδρομής — με την αρχή της αναλογικότητας. Το Πρωτοδικείο ορθώς επομένως στήριξε την απόφασή του στη νομολογία αυτή.

96. Βάσει των ανωτέρω διαπιστώσεων, στερείται εν προκειμένω λυσιτέλειας το ζήτημα κατά πόσο ο κανονισμός 4253/88 παρέχει στην Επιτροπή ευρύ περιθώριο εκτιμήσεως, διότι πρέπει ενδεχομένως να εκτιμώνται περίπλοκες καταστάσεις και να λαμβάνονται πολιτικές αποφάσεις. Το μέτρο της πλήρους ανακλήσεως της συνδρομής συνάδει προς την αρχή της αναλογικότητας και, ως εκ τούτου, διαπιστώνεται ότι η Επιτροπή δεν εξήλθε των ορίων του παραχωρηθέντος σ' αυτήν περιθωρίου εκτιμήσεως.

97. Από τις σκέψεις που διατυπώθηκαν σχετικά με την αναλογικότητα δεν προκύπτει ούτε δυσμενής διάκριση, όταν η περίπτωση κατά την οποία τα εσφαλμένα στοιχεία αφορούν το 28 % της επενδύσεως τυγχάνει της ίδιας ακριβώς μεταχειρίσεως όπως στην περίπτωση κατά την οποία πρόκειται για το 100 %. Ο κίνδυνος της απωλείας ολόκληρης της συνδρομής αποτελεί σημαντικό μέσο στο πλαίσιο της αποτελεσματικής διαχειρίσεως των πόρων. Επομένως, και ο πέμπτος λόγος αναιρέσεως πρέπει να απορριφθεί.

98. Ως συμπέρασμα, επομένως, διαπιστώνεται ότι η απόφαση του Πρωτοδικείου δεν εμπεριέχει κανένα νομικό σφάλμα. Η αίτηση αναιρέσεως πρέπει να απορριφθεί.

VI — Δικαστικά έξοδα

99. Κατά το άρθρο 122, σε συνδυασμό με τα άρθρα 118, 69, παράγραφος 2, του Κανονισμού Διαδικασίας, ο ηττηθείς διάδικος καταδικάζεται στα δικαστικά έξοδα εφόσον υπάρχει σχετικό αίτημα. Η Επιτροπή ζήτησε να καταδικαστεί η Conserve Italia στα δικαστικά έξοδα. Δεδομένου ότι η αίτηση αναιρέσεως πρέπει να απορριφθεί, η Conserve Italia πρέπει να καταδικαστεί στα έξοδα της διαδικασίας.

29 — Παρατεθείσα στην υποσημείωση 28, σκέψη 24.

VII – Πρόταση

100. Βάσει των προεκτεθέντων, προτείνω στο Δικαστήριο να εκδώσει την ακόλουθη απόφαση:

1) απορρίπτει την αίτηση αναιρέσεως·

2) καταδικάζει την Conserve Italia στα δικαστικά έξοδα.